

# טשענאָווער צייטונג

Miłobłota Jajellouk  
Kraków  
Sw. Anny 19

פרייערע יודישע פאָרשונג  
פאָרשונג פון פאָרשונג  
פאָרשונג פון פאָרשונג  
פאָרשונג פון פאָרשונג

פרייערע יודישע פאָרשונג  
פאָרשונג פון פאָרשונג  
פאָרשונג פון פאָרשונג  
פאָרשונג פון פאָרשונג

פרייערע יודישע פאָרשונג  
פאָרשונג פון פאָרשונג  
פאָרשונג פון פאָרשונג  
פאָרשונג פון פאָרשונג

מדינת ישראל 1934, 23 listopada, 3.19 ליכט-צינדען

### אכטונג וויינלויז

אין אומגעגענד  
כחאב דעם כבוד מיט  
צוטיילען, דאס מיין  
נעמט אן בעסטעלונג פון איינפאכע ביו די עלעגאנטסטע  
דאמען-פאלטענס און פאָרשונג און פאָרשונג און פאָרשונג  
דינגונגען, אויך אין מיין מאָגליכע פאָרשונג מיט אַ גרוי-  
סטן אויסוואַל פון אלערליי פאָרשונג דאָמען-פאלטענס.  
סאָלידסטע אויספיהרונג. ביליגסטע פרייערע.  
**משה יודקעוויטש, וויינלויז**  
נאָרמאָליטאָ 13, 1-טער שטאָק.

### פרייערע יודישע פאָרשונג = זאָל.

לאַפערס פון אלע לענדער פאָרשונג אייך! סאָלען פון געלעכטער אין זאָל!  
דינסטאָג, ד. 27 נאָוועמבער 8 אָווענד  
**כא - כא - כא - חד - גדיא**  
פאָרשונג נומער איינס א. נ.נ.  
**„מען האָטשעט זיך פון געלעכטער“**  
אין די קעסטען און מאָגליכע ווערען געגעבען קאָריקאָרען פון:  
זשאָבאָניסקי, פּיאָפּ, דײַר נאַטאַליע, אַפּענשלאַק, קיפּניס-זעלינפּעלד, סיראַטאַ,  
מאָזער, קאַמינע, דיר, שטיאַר, דושיגאַן, פּראָס, איינשטיין, ווישליצקי, מינצבערג,  
דײַר סאַלאַוויטשיק, טשאַרלי טשאַפּלין, אורקע נאַכאַליניק, אַ דראַוואַקאָז א. א.  
לאַקסע געניצט פון יצחק פּרוינער. סעסטען פון גאַלדשטיין און נאָדעלמאַן.  
פּיילעך פון פּראָדערוואַן.  
בילעטען פון 70 גר. ביו 2.30 זל. אין דרוק. פון ה' באַטשאַן און פון 6 אָווענד אין קאָסע פון זאָל.

### קולטור-ליגע

אָבטיילונג אין טשענאָווער אָלע 12.  
פרייערע יודישע פאָרשונג = זאָל.  
מאָרגען, שבת, ד. 24 ליסטאָפּאָד ד. י. פּונקטליך האַלב 9 אָווענד  
אַ גראַדוירטער פּויליש-יודישער רעזיטאַנציע-אָווענד  
פון דער קינסטלערין פון  
יודישען דראַמאַטישען  
טעאַטער אין וואַרשאַ  
אין פּראָגראַם די ווערק פון די בעוואַסטע מחברים: קאָראַבעניקאָו, טולשיין, ראַפּאַן, ד. איינזאָרין  
ס. אַטנאָרף, י. מאַנגער, מ. ראַוויטש, מ. ראַוויטש, אַלע 12 פון 11-1 און 4-8  
בילעטען פון 50 גר. אָן שוין צו בעקומען אין געז. קולטור-ליגע

### דערמיט מאַך איך בעקאָנט די געהערטע

קינדשאַפט פון וויינלויז און אומגעגענד, אַז  
מיין מאָנאָפּאָקטור-געשעפט  
וועלכעס איז געוואָרען איבערגעטראָגען אויף  
**פּלאַץ לעגיאָנוב 9 א**  
אין פּערזענלעך מיט אַ גרויסען אויסוואַל פון מענער - סאַפּען  
פון די בעסטע ביליגער און טאַמאַשווער פּירמעס.  
רעיעלע בעהאַנדלונג. ביליגסטע פרייערע.  
**יעקב ראָזענבלום, וויינלויז**  
פּלאַץ לעגיאָנוב 9.

### גיטעל לעווקאוויטש שמואל גלאנטערניק

מ א ו ר ש י ם  
וויינלויז בוסקו הרצ"ה קאליש

את אהנתו וגינתו גיטעל לעווקאוויטש דרגלי ארושה את מר  
שלמה גלנטרניק הננו מאחלים להם עתה מזהיר ומזלח.  
מאָריץ לעווקאוויטש ורעיתו.

דעם ה' יהודה לעווקאוויטש צו דער פּערזענלעך פון זיין טאָכטער גיטל  
מיט ה' גלאַנטערניק (קאליש) ווינשען מיט גת און גליק  
יצחק הירשבערג און פרוי, איכל לאַנדוי און פרוי,  
מרדכי בוימאָרטען און פרוי, וויינלויז.

ברכת מל-טוב הננו מברכים את גיטל אלתר יחיאָל קופּפּער עם זוגתו פּייגל תחי  
על אריסת בני נתן גטע משענעטאָוועך עם העלמה ח' ניימאַן משה חדש.  
המברכים:  
אלעזר רייכטיגער ובנו עם זוגתו שרה רויזע ובתה.

### אויפּפּאַרצונג

דער אייגענטימער פון הויז אַגראַדאָו 9 פּאָ-  
דערט אויף די לאַקאַטאָרען, וועלכע האָבען גישט  
בעצאָהלט דירה - געלד און וואַסער ביזן 1-טען  
פּאַרזענליך ד. י. צו בעצאָהלען שטעטטענס ביזן  
1-טען גרודויען ד. י. אין גענעפּאַל וועל איך זיין  
געווינענען פּאַרזענלעך געריכטליך און אַרויסצו-  
בעקומען עקסמיסיסע מיט קאָסטען.

### אַ האַלב געוועלעב

מיט אַ שוין-פּענסטער אין דער 2-טער אַלע  
שוין אָוועקצוגעבען.  
געווינענען אַ גאַלדשמיד, זייגערמאַכער אָדער גראַווירער  
עקספּירטירט אין רעזאַקע פאַר 5.

## פּערס

אַמפּילינגסטען  
אין דער פּירמאַ  
**MICHAŁ AJDELMAN**  
Częstochowa Piłsudskiego 7  
טעל. 13-05, 1-טער שטאָק, פּראָגאַ.

## פּאַרבערײ און כעמישע וועשערײ

### „BENETA”

בערעק יאַסעלעוויטש 11 א  
(געגענבאָיער דעם געוועלעב פון דער קאַפּעלושאַרניק)  
אונטער דער לייטונג פון אַנאַטאָלעווענס פון  
דער כעמישער אינדוסטריע - שולע אין וואַרשאַ  
מיט לאַנגיעריגער פּראַקטיק  
ספּעציאַליטעט:  
(1) פאַרבען לויט מוסטערן,  
(2) דעטאַשירען (אַרויסנעמען) פּלעקען אָון וואַשען אויס'ן אָרט)  
(3) כעמיש רייניגען און סאַטאַנירען קאַפּעלוועשען,  
(4) וואַשען ספּעסיפּע מענער-וועש מיט אַ דויערהאַלטענען שפּיגעל-גלאַנץ  
קאַנקורענץ-פּרייערע.

## Tańców: modnych, zwykłych

clou sezonu „CARIOCA” salonowa,  
wyucza w kompletach, oddzielnie  
**baletm. K. KOSTECKI,**  
ul. Waszyngtona 6.  
Zapisy na kursy codziennie od 10 rano  
do 9 wiecz. Oplata niska.  
פּראַקטישע לעקציע יעדען שבת פאַר יודישע  
געוועזענע אנהויב אַ אָפּנער.  
לעצטע סאַונ-שלאַנגערס. צוגעגליכער אַפּאַל.

## Farbiarnia, Pralnia Chemiczna „KRYSZTAŁ”

ul. Berka Joselewicza 2  
מיר נעמען אַז די וואַשען קאַפּענס מיט לאַנג-דויערענדע  
שפּיגעל-גלאַנץ, אויך נעמען מיר אַז כעמיש צו רייניגען און  
צו פאַרבען אלערליי קליידונג.  
ספּעציאַליטעט: (1) פאַרבען לעדערנע קורטקעס,  
(2) דעטאַשירען (אַרויסנעמען) פּלעקען אָון וואַשען.  
אָרט

### בעקאָנטמאַכונג

דערמיט מאַך איך בעקאָנט די געהערטע קונדשאַפט, דאס ביי מיין  
**הורט - לאַגער פון מאָנאָפּאָקטור**  
האַב איך פון 15 ד. ה.  
געשעפּענט אַ גרויסען אויסוואַל פון זעמלליכע  
**זי יי שוין אַר צו אין יי עפּייל - פּערקוויף**  
יי טישטויכער, האַנדטיכער, לאַקען, אַינטערדעקען, רויטעס, פּעדערן-  
נעסטלען אינלענדישע און אויסלענדישע, אַלערליי לייזונגען פון  
פּערזענלעך טימעס: טשעשטאַוויטשקאַ, זשיאַרדאַווער, וויזעווער, גליקס-  
מאַניס און אַנדערע פון ביליגסטען ביזן בעסטען אַקוואַליטעט  
אַלץ צו זעהר ביליגע פּרייערע.  
קומט און איבערציגט אייך!  
מיט אַכטונג  
**אַגראַדאָוואַ 6, פּראָגאַ, 1 שטאָק.**  
בעמערקונג: ביי אַ גאַנצען אויסשטייער-  
אַיינקויף - אַ ספּעציעלער ראַפּאַט.

### נייע צעמנואל רושעוואַק

סוחר און הויז-בעזיצער  
איז נאָך לאַנגע און שווערע ליידען געשטאַרבען אין עלטער פון 64 יאָר.  
די לויב איז פּאַרגעקומען דאַנערשטאָג, דעם 22 ליסטאָפּאָד 1934 י.  
(ט"ו כסלו תרצ"ה).  
גלייכצייטיג דריקען מיר אויס אונזער דאַנק די אַלע, וואָס האָבען זיך  
פּאַטייליגט אין דער לויב און אַנגעגעבען אונזער טייערען נשטר דעם לעב-  
טען כבוד.  
די אין טייערען טרויער פּערבליבענע  
פּרוי, זיהן, מעכטער, שונר, אײדעם און אײניקלעך.

Naszemu koledze  
**JAKÓBOWI RZESAKOWI**  
z powodu śmierci Jego Ojca  
**b. p. EMANUELA**  
składamy wyrazy serdecznego współczucia  
Dawid Szczupak, Henryk Ickowicz,  
Moniek Kachman, Józef Mrówka,  
Leon Nordon, Wolf Lewkowicz.

### סאַלאַ שענהאַלץ

תנאים געשריבען.  
טשענאָווער אָווענד 1934.  
צו דער פּערזענלעך פון אונזער לייבען זון און ברודער יצחק מיט פּרל. סאַלאַ שענהאַלץ  
ווינשען מיר מיט גליק און אַ גליקליכע צוקונפט.  
דער פּאַמיליע פּאַרויקאַווסקי ווינשען מיר צו זעהן ביי דעם יונגען פאַר פּיעל גוט.  
עלעטערן און ברודער רייבער.  
צו דער תנאים פון אונזער ניכטע און קוינעק סאַלאַ שענהאַלץ  
מיט ה' יצחק רייבער אַ האַרציגען מול-טוב און אַ בליהענדע צוקונפט  
ווינשט  
פּאַמיליע פּאַרויקאַווסקי.

Z intencji zaręczyn RĘGINY EPSZTAJNÓWNY  
z p. FELIKSEM ZYGRAJCHEM dużo szczęścia i za-  
dowolenia życzą  
**J. Śpiewakowie i R. Fiszof.**

מול-טוב צו דער תנאים פון אונזער לייבען ברודער און שוואַגער  
נפתלי נאָדעלמאַן מיט פּרל. הינדע פייפקאַפּף  
זאָל זייער לעבענס-וועג זיין בעצורה מיט די הערליכע זונען-שטראַלען.  
קלמן נודעלמאַן, פרוי און קינדער.

### Łoża Fajersztajn Markus Popper

ZARĘCZENI.  
Częstochowa, w listopadzie 1934 r.  
צו דער תנאים פון אונזער לייבער טאָכטער און שוועסטער רֶזֶשקאַ  
פייערשטיין מיט ה' מאַרקוס פּאָפּער אונזערע האַרציגע ברכות  
און אַ גליקליכע צוקונסט ווינשען  
עלעטערן און געוויינטער.  
צו דער תנאים פון אונזער לייבען זון און ברודער מאַרקוס פּאָפּער  
מיט פּרל. רֶזֶשקע פייערשטיין אונזערע האַרציגע ברכות  
עלעטערן און געוויינטער.

Z intencji zaręczyn siostrzenicy naszej RÓŻY  
FAJERSZTAJNÓWNY z p. MARKUSEM POPPEREM  
życzymy różanej przyszłości. Oby gwiazda szczęścia  
była nieodstępna towarzyszką Waszego życia.  
**Abramowie Sulkowscy i R. Bidowie**

צו דער תנאים פון אונזער שוועסטער-טאָכטער רֶזֶשקאַ פייערשטיין  
מיט ה' מאַרקוס פּאָפּער ווינשען אַ הערליכען מול-טוב און אַ בליהענדע  
צוקונפט.  
פון ציון דוימאַן, פרוי און קינדער.  
מול-טוב אונזער פּריינדן פּרל. רֶזֶשקאַ פייערשטיין צו איהר תנאים  
מיט ה' מאַרקוס פּאָפּער.  
זאָל זייער לעבענס-וועג זיין בעצורה מיט הערליכע בלומען.  
גוטסאָו פּריינדמאַן, מאַר יעלין און שמה קאַבריער.

דער פּאַמיליע פייערשטיין צו דער תנאים פון זייער לייבע טאָכטער  
רֶזֶשקאַ מיט ה' מאַרקוס פּאָפּער ווינשען אַ הערליכען מול-טוב און  
פּיעל נחת. דעם יונגען פאַר - אַ גליקליכע צוקונפט.  
יעקב משה גרוימאַן און פרוי, גייער מאַרק 3.  
אונזער תּהיטע רֶזֶשקע פייערשטיין צו איהר תנאים מיט ה'  
מאַרקוס פּאָפּער אַ האַרציגען מול-טוב און אַ גליקליכע צוקונפט  
ווינשען  
ר. דאַניעלעוויטש און מ. פּאַרויקאַווסקי.

צו דער תנאים פון אונזער שוועסטער-טאָכטער רֶזֶשקאַ פייערשטיין  
מיט ה' מאַרקוס פּאָפּער מול און ברכה ווינשט איהר אנהאַלטע משפּחה  
מרדכי כּוואַט, פרוי און זייער זון-ווענדלעך משה-לע.  
צו דער תנאים פון ה' מאַרקוס פּאָפּער מיט פּרל. רֶזֶשקע פייערשטיין  
ווינשען אַ האַרציגען מול-טוב און אַ גליקליכע צוקונפט. די עלטערן - פּיעל נחת.  
ישראל לייב ראָזענשטיין און פּאַמיליע  
קלמן נאָדעלמאַן און פּאַמיליע.

Naszej koleżance **HENI**  
z powodu śmierci Jej ukochanego Ojca  
**b. p. Mojżesza Windmana**  
wyrażamy nasze głębokie współczucie  
**KOLEDZY i KOLEŻANKI.**

# די התחלה איז געמאכט געווארען.

נישט דעם דאזיגען פאקט צוליעב דעם, פדי צו איבערצייגען וועגען דער גוי-טינקייט פון באַיאָקאָט. מיר האבען נור דרך אנב געוואלט אילוסטרירען, אַז ביי-אייזט איז נישט געבליבען קיין איין ווינקעל אין יודישען לעבען, וואס זאָל נישט האַלטען, אַז דער באַיאָקאָט געגען די שטאַנד מוז ריקויבילטאָן געפיהרט ווערען.

מיר דערצעהלט מען וועגען אַ דיי-טשען יוד, וועלכער איז געקומען קיין פוילען פערקויפן דייטשע שוורת, האט ער אַרומשפאַצירט אין וואַרשע, עטליכע טעג און ביי צעהנדיגע יודישע טוהרים געפרובט צו פערקויפן די שוורת.

## ב. וויינבערג.

די סתורה, נאָר אומעטום האט מען איהם אַבגעזאָגט און ער איז אַוועקגע-פאָהרען מיט גאַרנישט.

ביי אונז, אין טשענסאָבאָוו, וואָלט מען ליידער דאס נישט געקאנט זאָגען. מיר ווענדען זיך דעריבער נאכמאָל צום היגען טוהרים-פּעראַייז, ווי אויך צום קליינהענדלער-פּעראַייז: זאָלען זיי נאָכטוהן דעם פּיישפּיל פון די האַנד-ווערקער און זאָל ענדליך געשאפען ווערען דער באַיאָקאָט - קאָמיטעט אין טשענסאָבאָוו, כדי דערמיט אַראַבצו-נעמען דעם שאַנד-פּלעק, וואס הייערט אויפ'ן טשענסאָבאָווער יודענטום.

יעדענפאַלס זענען מיר צוגרייכען, וואס די ערשטע התחלה איז פאַרט גע-מאכט געווארען.

ש.

# וועגען א העברעאישע דראַמאַטישע סטודיע אין טשענסאָבאָוו.

קולטורעלער ארבייט, אַלס ערציהעריש מיטעל אַריינצוברענגען אין די העברע-פונ'ם יונגען דור די ליבע צו דער שעהנער שפראַך און קולטור.

איך שלאָג דעריבער פאַר, אַז אַלע היגע יודישע נאַציאָנאַלע יוגענד-אַרגאַ-ניזאַציעס, וועלכע בעזיצען צווישען זייערע גרויסע רייען מיטגלידער גע-וויסע ארטיטישע טאלאַנטען און פּע-היגייטען, זאָלען צוטערעטען צו אַרגאַ-ניזירען באַלד אַ העברעאישע דראַמאַ-טישע סטודיע. צום דאָזיגען צוועק דאַרף זיך שאַפען אַ ספּעציעלע קאָ-מיטע, אין וועלכער עס זאָלען אַריין פּערשידענע פּערטרעטער פון די יו-גענד-אַרגאַניזאַציעס.

די דאָזיגע קאָמיטע דאַרף אויסוועה-לען דעם נעהעריגען פּאכמענישען מא-טעריאַל פאַר'ן דאָזיגען העברעאישען דראַמאַטישען קרייז. מ'דאַרף צו דעם וואס שרייער צוצוטערעטען, ווארום ווינטער איז די פּאסענדסטע צייט צו אַזאָ מיט ארבייט.

איך האַלט, אַז אַזאָ מיט סטודיע וועט זיך בעשטימט גוט אַיינגעפּען, לויט דעם ווי איך קען פּיעל-וועג די היגע יוגענד. אַזאָ קיינ וועט וויר-קען אויף אַלע טיילען פון דער היגע יודישער בעפעלקערונג, און וועט הא-בען אַ שטאַרק צוציהונג - קראַפט. דאס וועט זיין די בעסטע פּראָפּאגאַנדע פאַר דער העברעאישער שפראַך. איך אַקצענטיר, אַז נור די יוגענד מיט איהר ענערגיע, ברען און איניציאַטיוו קען דאס ווי אַמטגעלסטען פּערזענלי-כען און נור איהר ארבייט וועט ברענ-גען די געוואונשענע רעזולטאַטען.

אומעטום, כמעט אין יעדער שטאָט און שטעטל אַרגאַניזירען זיך העברע-אישע דראַמאַטישע קרייזען. אין דער היינטיגער אויפגעבונג - תקופה, בעת עס זענען דאָ אַ סך "דוברי-עברית", איז דאָס גרינדען פון אַ העברעאישער דראַמאַטישער סעקציע אין אַינזער שטאָט דאס געבאָט פון דער צייט.

פון אזוי שטאַנדפונקטען איז דאס ממש אַ נויטווענדיקייט פאַר די "דוברי עברית". ערשטענס: דער עצמ-קלאַנג פון דער העברעאישער שפראַך האט אַנ'ערציהערישע בעדייטונג, ער בעאיינפלוסט די צוהערער, געוואוינט זיי צו אַ דער ריכטיגער גנייה, דאס הייסט צום אמת'ען אַקצענט פון דער העברעאישער שפראַך. והשנית: די ביהנע ווירט אויף די, וועלכע קענען נישט און פּערשעהען נישט קיין העב-רעאיש, צו ערלערנען די דאָזיגע שפראַך. אַ חוץ דעם סאָדערט פון אונז די העברעאישע קולטור, אַז מיר זאָ-לען מלעגען אַלע איהרע צווייגען, דע-רונטער אויך די העברעאישע ביהנע-קונסט.

אייגענטליך האָט דאס בערארט זיין די אויפגאבע פון היגען תרבות-טיף, "תרבות", אַלס ערציהערישע העברעאישע קולטור-אַרגאַניזאַציע, האט שוין פון לאנג געדאַרפט זאָרגען צו גרינדען אַזאָ דראַמאַטישע סטודיע אין אַינזער שטאָט.

היינט, ווען מיר האָבען אויסגל-יווענד-אַרגאַניזאַציעס, וועלכע האָבען אַ פּאָזיטיווע בעציהונג צו דער העב-רעאישער שפראַך און בעמיהען זיך צו העברעאישערען די יודישע יוגענד - דאַרף דאס אויך זיין אַ טייל פון זייער

אין היינטיגען נומער פון אונזער צייטונג, וועט דער לעזער געפונען אַן-אויסרוף פון דער היגע אַבטיילונג פון האַנדווערקער-פּעראַנג, וועלכע רופט אַלע איהרע חברים צו אַ שאַרפען באַ-קאָט פון היטלער-סחורות און וואו די האַנדווערקער ווערען אויך אויפגעפאַ-דערט צו מלעדען אין דער עפענטליכ-קייט וועגען די בוגדים, וואס וועלען קויפּען דייטשע סחורות.

מיר זענען זיכער, אַז די אַרגאַני-זירטע האַנדווערקער וועלען זייער חוב-וועלען און נישט בלויז, וואס זיי אַליין וועלען נישט קויפּען קיין דייטשע סח-רות, נאָר זיי וועלען אויך מלעדען וועגען די, וואס קויפּען די סחורות. מיר האַל-טען אבער, אַז דאס איז נאָכנישט גע-ניגענד. די אַרבייט מוז געהעריג אַר-גאַניירט ווערען און מוז אַרומנעמען אַלע ווירטשאַפּטליכע אינסטיטוציעס אין אַינזער שטאָט.

די צייטונגען ברענגען אַ ידיעה, אַז לעצטענס האט דער ועד הקהלות אין שוואַבאָד, דער "באַקאָד אָף דעפּוטיטס", וועלכער האָט ביז-אייזט נישט געהאַט אַפּיצייעל ערקלערט דעם באַיאָקאָט אויף דייטשע סחורות, עס איז אַלס אויך גע-טהון. אויב אַזאָ די דאָזיגע אינסטיטו-ציע, וועלכע איז זעהר פּאַרזיכטיג אין דער הויכע, האט זיך געקאנט ערלוי-בען דאס צו טהון אין אַ סימן, אַז דער באַיאָקאָט געגען דייטשלאַנד איז דער איינזאנאיינציגער אויסוועג, כדי צו ראַטעווען דעם יודישען כבוד, וועל-כען די היטלער-הינדער ווילען פּערשווע-כען.

ס'פּערשעהט זיך, אַז מיר ברענגען

שוין אַ רייה וואָכען און חדשים, ווי מיר האַלטען אין איין וועקען די היגע ווירטשאַפּטליכע אַרגאַניזאַציעס איבער-הויפט דעם סוחרים-פּעראַייז צו פּענייען די אַנטי-היטלער-טעטיגקייט און שאַפען אַ באַיאָקאָט-קאָמיטעט.

אַלע אונזערע ווענדונגען זענען אַבער געבליבען קיין קורא במדבר. טשענס-טאָבאָוו איז אין דער היגזיכט הפּקר. אין דער צייט, ווען אומעטום אין דער גאַנצער וועלט, ווי אויך אין אַזאַלע שטעט פון פוילען, עקזיסטירען אַזעל-כע באַיאָקאָט-קאָמיטעטען, איז טשענס-טאָבאָוו אַן אַויסנאָהם. עס וועט דערי-בער זיין אינטערעסאַנט אַנצוווויען, אַז אונזער מיה איז דאָך נישט געאַנגען לאַיבור, אַז ס'האט זיך דאָך אַנ'אַרגאַ-ניזאַציע און דערצו אַ גרויסע אַרגאַני-זאַציע אַנצערומען וועגען דער אַנגע-וועהטענער פּראָגע פון שאַפען אַ באַ-יאָקאָט-קאָמיטעט געגען היטלער-דייטש-לאַנד.

אין היינטיגען נומער פון אונזער צייטונג, וועט דער לעזער געפונען אַן-אויסרוף פון דער היגע אַבטיילונג פון האַנדווערקער-פּעראַנג, וועלכע רופט אַלע איהרע חברים צו אַ שאַרפען באַ-קאָט פון היטלער-סחורות און וואו די האַנדווערקער ווערען אויך אויפגעפאַ-דערט צו מלעדען אין דער עפענטליכ-קייט וועגען די בוגדים, וואס וועלען קויפּען דייטשע סחורות.

מיר זענען זיכער, אַז די אַרגאַני-זירטע האַנדווערקער וועלען זייער חוב-וועלען און נישט בלויז, וואס זיי אַליין וועלען נישט קויפּען קיין דייטשע סח-רות, נאָר זיי וועלען אויך מלעדען וועגען די, וואס קויפּען די סחורות. מיר האַל-טען אבער, אַז דאס איז נאָכנישט גע-ניגענד. די אַרבייט מוז געהעריג אַר-גאַניירט ווערען און מוז אַרומנעמען אַלע ווירטשאַפּטליכע אינסטיטוציעס אין אַינזער שטאָט.

די צייטונגען ברענגען אַ ידיעה, אַז לעצטענס האט דער ועד הקהלות אין שוואַבאָד, דער "באַקאָד אָף דעפּוטיטס", וועלכער האָט ביז-אייזט נישט געהאַט אַפּיצייעל ערקלערט דעם באַיאָקאָט אויף דייטשע סחורות, עס איז אַלס אויך גע-טהון. אויב אַזאָ די דאָזיגע אינסטיטו-ציע, וועלכע איז זעהר פּאַרזיכטיג אין דער הויכע, האט זיך געקאנט ערלוי-בען דאס צו טהון אין אַ סימן, אַז דער באַיאָקאָט געגען דייטשלאַנד איז דער איינזאנאיינציגער אויסוועג, כדי צו ראַטעווען דעם יודישען כבוד, וועל-כען די היטלער-הינדער ווילען פּערשווע-כען.

ס'פּערשעהט זיך, אַז מיר ברענגען

# דער קרייז-צוואַמנפאַהר פון "מכבי" פון דער קעלצער וואַיזוואַרזוטוואַ אין טשענסאָבאָוו.

דער רעדנער דערצעהלט אַ פּאַקט וועגען לאָרד מעלשטעט, וועלכער איז דער פּרעזידענט פון דער עקזעקוטיווע פון וועלט-פּעראַנג, אַז בעת זיין ווויזט אין פוילען, ווען ער האט געזעהן די אַרטיטישע פון דער יודישער בעפעלקע-רונג אין וואַרשע, האט ער זיך ממש צווייגט און איינגערופען: "עס ישראל חיי, אַם לאַ עכשוו אמת". און פּונ-דעסטוועגען, ווען ער איז צוריקגעקומען קיין לאַנדאָן, האט ער פּערגעסען, אַז די פוילישע יודען דאַרפן האַבען אונ-טערשטיצונג, כדי צו קאַנען פיהרען די פּוילישע ערציהונג ביי די יודישע מאַ-סען.

דאָן רעדט דער רעפּערענט וועגען דער בעפאַרשטעהענדער צווייטער מכביאדע, וועלכע וועט פּאַרזיכטיג אין אַפּריל 1935 יאהר אין תל-אביב, ווי אויך וועגען די צוגרייטונגען צו דער גראַנדיעזער ספּאָרט-אימפּרעזע.

נאָכ'ן רעפּערעט פון מאַג. דיקעס, האט אדון. אַש רעפּערירט וועגען דער אַלגעמיינער אַרבייט אין "מכבי". וועגען דער ספּאָרט-טעטיגקייט און בודזשעט האָט רעפּערירט ה' ווייס.

עס ענטוויקעלט זיך דאָן אַ דיסקוסיע וועגען בודזשעט פון קרייז-פּעראַנג, וועלכער ווערט ענדליכטיג בעשטימט אויף 750 זל. יעהרליך.

צום סוף ווערט פאַרגלעזען דער סטאַטוס און ס'קומען פאַר די וואהלען צום עקזעקוטיוו און ראַט פון קעלצער קרייז-פּעראַנג "מכבי" און דערמיט ווערט די יצונג געשלאָסען.

לכבוד די אַנטוויקעלענער פון צוואַ-מענפאַהר אין קעלצער פון "מכבי" פאַרגעקומען: נאָכמיטאָג אַ פּיוו און אין אַווענד אַ געלונגענע אַקאַדעמיע מיט אַ רייכען פּראָגראַם.

זונטאָג איז אין לאַקאַל פון י.ט.ס.ט. "מכבי" פאַרגעקומען דער אַרגאַניזיר-צוואַמענפאַהר פון קעלצער קרייז-פּע-ראַנג "מכבי" מיט'ן זיך-אַרט אין טשענס-טאָבאָוו. אין צוואַמענפאַהר האָבען זיך בעטייליגט דעלעגאַטען פון קעלצ, טשענסטאָבאָוו, זאווערשטש, זשאַרק, קלאָבוצק א. א. אַלס פאַרשטעהער פון מכבי-צענטראַל-פּעראַנג איז געקומען מאַג. מ. דיקעס פון וואַרשע.

דעם צוואַמענפאַהר האט געעפּענט דער וויצע-פּרעזעט פון היגען "מכבי" אדון. ל. אַש, וועלכער האט אין קורצע ווערטער פּערגריסט די נעסט. אַלס פאַר-זיצער פון דער פּערוואַמלונג ווערט איינגעלאָדעט אדון. נ. ראָזענשטיין, אין פּרעזירום ה' רזשינעק פון זאווערשטש און ה' ראָזענקראַג פון קעלצ, סעקרע-טאַר - מאַג. בראַטמאַן.

באלד אין אָנהויב האַלט מאַג. דיקעס אַ רעפּערעט וועגען דער וועלט-בעווע-גונג מכבי, וועגען דער ענטוויקלונג פון ספּאָרט צווישען יודען, די אַיעלען און פּלענער פון "מכבי" א.א.וו.

דער רעדנער שטעלט זיך אַב אויף דער אַלטער אַנצוועהעטאָטער פּראָגע וועגען דעם אַנטאָניום פון די מערב-אייראָפּעאישע יודען לבני די מורח-יודען. אַט למשל גיט די עקזעקוטיוו אין לאַנדאָן ארויס פּערשידענע בראַש-רען וועגען די אויפגאבען פון "מכבי" אין דער ענגלישער, פּראַנצויזישער און דייטשער שפראַך, אבער קיין איין בראַ-שור אין יודיש אדער פויליש. דאס זעלבע איז מיט געלד-מיטלען, מיט וועלכע די מערב-אייראָפּעאישע פּע-ראַנגען ווערען געשטיצט און די מורח-אייראָפּעאישע, ווי פוילען, רומעניען, ליטא, לעטלאַנד און מורח-קאַראַטען בעקומען נישט קיין איין גראַשען.

דער רעדנער דערצעהלט אַ פּאַקט וועגען לאָרד מעלשטעט, וועלכער איז דער פּרעזידענט פון דער עקזעקוטיווע פון וועלט-פּעראַנג, אַז בעת זיין ווויזט אין פוילען, ווען ער האט געזעהן די אַרטיטישע פון דער יודישער בעפעלקע-רונג אין וואַרשע, האט ער זיך ממש צווייגט און איינגערופען: "עס ישראל חיי, אַם לאַ עכשוו אמת". און פּונ-דעסטוועגען, ווען ער איז צוריקגעקומען קיין לאַנדאָן, האט ער פּערגעסען, אַז די פוילישע יודען דאַרפן האַבען אונ-טערשטיצונג, כדי צו קאַנען פיהרען די פּוילישע ערציהונג ביי די יודישע מאַ-סען.

דאָן רעדט דער רעפּערענט וועגען דער בעפאַרשטעהענדער צווייטער מכביאדע, וועלכע וועט פּאַרזיכטיג אין אַפּריל 1935 יאהר אין תל-אביב, ווי אויך וועגען די צוגרייטונגען צו דער גראַנדיעזער ספּאָרט-אימפּרעזע.

נאָכ'ן רעפּערעט פון מאַג. דיקעס, האט אדון. אַש רעפּערירט וועגען דער אַלגעמיינער אַרבייט אין "מכבי". וועגען דער ספּאָרט-טעטיגקייט און בודזשעט האָט רעפּערירט ה' ווייס.

עס ענטוויקעלט זיך דאָן אַ דיסקוסיע וועגען בודזשעט פון קרייז-פּעראַנג, וועלכער ווערט ענדליכטיג בעשטימט אויף 750 זל. יעהרליך.

צום סוף ווערט פאַרגלעזען דער סטאַטוס און ס'קומען פאַר די וואהלען צום עקזעקוטיוו און ראַט פון קעלצער קרייז-פּעראַנג "מכבי" און דערמיט ווערט די יצונג געשלאָסען.

לכבוד די אַנטוויקעלענער פון צוואַ-מענפאַהר אין קעלצער פון "מכבי" פאַרגעקומען: נאָכמיטאָג אַ פּיוו און אין אַווענד אַ געלונגענע אַקאַדעמיע מיט אַ רייכען פּראָגראַם.

# SUKNOPOL

Częstochowa, II-ga Aleja № 28, w podwórzu

עמפּעסלעט אויפ'ן ווינטער-סעזאָן די בעסטע

## ס ה ו ר ו ת

אויף ראַמען = מאַנטלען, הערן-אַנצייגער, פּאַלעטענס

צו די בילדיגטע פרייען פון די בעסטע פּיילצער און טאַמאַטאָווער פאַבריקען. איבערצייגט אייך!

אַנאָחזיק'ס אַ פּוילע שיסעל... איינער זאָגט, אַז דאס האָבען די גנבים גע-טהון אויס פּעס, ווייל זיי האָבען נישט געפונען קיין געלד. אַ צווייטער, אַ יוד אַ חכם, וויל האָבען, אַז דאס איז שוין זייערס אַזאָ סגולה, מען זאָל זיי נישט כאַפּען. אַ דריטער קומט צו געהן און וויל עס מאַכען פאַר אַ סימבאָל און דערמיט פּעסטישטלען, אַז די גנבים, אַזוי ווי די טעאָט-צאָהלער "דאָסן" אָן דער קהלה... נאָך אַנדערע קומען נאָך דאס אויסטייטשען, אַז די גנבים הא-בען געוואָלט דערמיט אַנטהון אַ נחה-רוח דער אַפּאָזיציע. פון די אַלע ווערט-לעך ווייסט מען אַבער נישט, וועלכעס איז דער ריכטיגער "דאָס", איינער אַז מען וועט די גנבים כאַפּען און זיי וועלען געבען די געהעריגע ערקלע-רונג, וואס זיי האָבען געמיינט מיט דעם דאָזיגען... "דאָס".

יעדענפאַלס קומען מיר צו דער מסקנא, אַז דער איינברוך אין דער קהלה איז נישט געווען גלאט עפּיס אַ פּראָסטע גנבה, פאַר האט אַ טיעפּערען זין, פון וועלכען מיר, פּראָסטע בשר-וּרמ'ס זענען דערווייל נאָך נישט דער-גאַנגען די אייגענטליכע בונה.

נאָר אויף די גנבים, וועלכע האָבען אַזוי שווער און ביטער געאַרבייט אין פאַר זייער שכר-טרחע געכאַפט סך-הכל עטליכע צעהנדיגע זעלעס, איז אַ גאַנץ שעהנע זאָך, דאס וועט פאַר זיי זיין אַ מוסר-השכל, אַז אין קלענסטען פּרווואַטען געשעפט וועלען זיי מאַכען מעהר ריוח, ווי אין אַ יודישער קהלה... סמאָל

זיע, דאס אַ יודישער "קאַהאַל" האט אַ סך געלד, ווארום אויב די איינציגע רייכע אין פוילען זענען-לויט דער הי-גער "נאָועטאַ נאַראַדאָוואַ"-יודען, ס'א וואס פאַר אַ עשירות געמינט זיך ערשט אין דער קהלה... (ג) די לייטונג פון דער קהלה האט געדאַרפט פאַראויסזעהן, אַז מען שאַצט איהר פאַר אַ גביר'טע און זי האט גע-דאַרפט די קאַסע לאָזען אָפּען, אַזוי ווי עס טהוען פּמעט אַלע קהלות אין פּוילע, וועלכע פּערמאַגען איינערנע קאַ-סעס און האָבען נישט קיין איין גראַ-שען. צו וואס האט מען געדאַרפט צו-לאָזען דערצו, אַז די גנבים זאָלען צו-ברעכען די קאַסע, וועלכע איז געווען דאס איינציגע פּערמענען, וואס האָט נאָך געהאַט אַ שטיקעל השׂיבות, ווען די קאַסע וואָלט אַבער געווען אָפּען, וואָלטען די גנבים פּערשטאַנען, אַז עס איז הכיס ריק, אַז וויער מלאַכא איז לבטלה; אַזוי אַבער ווי די קאַסע איז געווען פּערמאַכט, האָט עס גורם גע-ווען, אַז מען זאָל זי בעשעדיגען, קומט דער קהלה-פּערוואַלטונג אַ פּאַרוואָרף. (ד) פּונדעסטוועגען קאן זיך די היגע קהלה באַעריהמען, אַז זי איז אפּשר די איינאנאיינציגע קהלה אין גאַנץ פּוילע, לען, וואו מען האט נאָך געמוגען אַ מוזמ'נעם גראַשען. דאָכט זיך, אַז אין תרפ"ט קהלות פון פוילען וואָלטען זיי אפּילו אַזאָ סומע אויך נישט געטראָ-פען. אמת, אַז דאס געלד, וואס זיי האָבען ביי אונז צוגע'גנב'ט האָט נישט געהערט צו דער קהלה, נאָר צו דער גמלית-חסד-קאַסע. די גנבים אַבער מיינען דאָך, אַז דאס איז קהלה-געלד.

# איינברוך אין דער קהלה.

נישט קיין פעליטען.

געפינען אין נייעס מאַרק 14, וואו דער אַרייפּגאַנג איז געווען אַ פּאַסקוידנער, אויך די חדרים זענען געווען אַלס-מאָ-דישע און די גנבים האָבען דעריבער די קהלה מבטל געווען; עס האט זיך זיי נישט געלוינט צו פּאַסקוידנען, צו מאַכען דאָרט אַן איינברוך, טראַכטענ-דיג: אויב אַ יודישע קהלה פון אַניען-חצע 90 טויענד יודען, געפינט זיך אין אַזאָ חורבה, איז דאס אַ סימן דלות און ס'לוינט נישט די טרחא פון איי-ברוך. איצט אַבער, זעהענדיג, אַז די קהלה האָט זיך איבערצויגען אין אַ שעהנעם לאַקאַל אין דער ערשטער אַלע, אין צענטר שטאָרט, ס'אַ מטמא האָט זי בעקומען געלד, אפּשר האָט אַ משוגענער איבערגעלאָזט אַ ירושה, ווארום, וואס דען האט געקאנט בע-וועגען דערצו, אַז אין דער היינטיגער צייט זאָל זיך אַ יודישע קהלה ערלוי-בען צו נעמען אַזאָ דירה. אויב, אַזוי, האט די גנבים - צענטראַלע אַרויסגע-שיקט איהרע חברים, וועלכע האָבען געמאַכט אַ דעביוט אין דער קהלה-קאַסע און דערפאַר איז טאַקע פּאַרגע-קומען די גנבה.

(ב) די אויספיהרער פון איינברוך זע-נען נישט געווען קיין היגע גנבים, ווארום טשענסטאָבאָווער וואָלטען גע-וואוסט, אַז אויסער פּראָסטעטירטע וועק-סלען, קאַנען זיי דאָרט נאָרנישט גע-פונען און נאָר פּערעמדע און דאס נישט-יודען האָבען געקאנט האָבען אַנ'אילוו-

יענע וואָך האָבען זיך גנבים אַריי-געקומען מיט אַ גאַנצעמאָסטען שליטעל אין לאַקאַל פון דער קהלה, גענישטערט אין אַלע שופּל'אָרען, אויפגעהאַקט די געפּאַנצערטע קאַסע און אַרויסגענומען ביז 220 זעלעס במזומן; זיי האָבען אויך פאַר פּעס, וואס ס'איז נישט גע-ווען מעהר קיין געלד, צוריסען עטליכע פּראָסטעטירטע וועקסלען, וועלכע זענען געלעגען אין דער קאַסע.

אַזוי האט פּירוש געשריבען שוואַרץ אויף ווייס די אַרטיגע פּרעסע, וועלכע מען קען, לויט מיין מיינונג, דאסמאָל גלויבען, אַז זי איז נישט טענענציע, נאר האט אַפּיעקטיוו איבערגעבען דעם פּעריכט וועגען דער גנבה.

קומען אַבער צו געהן די צענים און שאַפען אַרומ אַט דער געשעהעניש ווערטלעך מיט חכמות, וואס זענען ווערט, אַז מען זאָל זיי פּעריכטענען, ווייל דאס דריקט אויס די מיינונג פון עולם וועגען קהלות בכלל און וועגען אונזער טשענסטאָבאָווער קהלה בפרט. איך וויל אַבער זיך מודה זיין, אַז אַלע ווערטלעך, וואס מען האט גע-זאגט און וועלכע איך וועל אויפשריי-בען, זענען נישט מיינע, נאָר איך האָב זיי געהערט פון פּערשידענע מענטשן. דערביי וועל איך גלייכצייטיג מיין זיין דעם פּסוק: האומר דבר בשם אומרו וכו'.

(א) לאַנגט יאהרען האט זיך די קהלה

משה אש

די ערשטע חררים, ישיבות און מלמדים אין טשענסטאָכאָוו.

3.

נאכדעם ווי די פאָסטאָניע איז דורך דעם צאָר'ס הייליג געוואָרען אַנטפּער- דריקט און די אָרדנונג אין לאַנד איז צוריקגעשטעלט געוואָרען, האָבען זיך אַנזערע פּלל-טהווער צוריק גענומען צו זייער געזעלשאַפֿטליכער אַרבייט.

ר"ח אייר תרס"ד (1864) איז לויט דער איניציאַטיוו פון ר' נחמן אהרן ראָזען (א זון פון היגען דיין ר' יעקב אלי' ז"ל) געגרינדעט געוואָרען אַ חברה תנ"ך.

ר' נחמן אהרן, טראַץ דעם, וואָס ער איז געוואָרען ערצויגען ביי זיין פאָ- טער ז"ל אין גייסט פון תורה און מוסר- ספרים, האָט ער אָהן וויסען פון זיינע עלטערן גענומען לעקציעס לשון-קודש און דייטש ביים איניציאַטיוו היגען יו- דישען לעהרער זרח זוס און נאך דער חתונה געשעענט אַ חדר, וואו עס הא- בען זיך געלערנט די רייכטע קינדער.

צווישען זיינע תלמידים זענען אויך געווען דער פּערשטאַרבענער הינער נדבן הענריק מאָרקוספּעלד, לעאָפּאָלד קאַהן, סט. וויינבערג א. א.

זיינע תלמידים זענען געווען תנ"ך אין מענדעלזאָהנ'ס איבערזעצונג. די עלטערן פון זיינע תלמידים האָבען געהאַלטען פאַר אַ זכיה, ווען זייערס אַ קינד איז געוואָרען אַנגענומען אין חדר פון ה' ראָזען, אין דער צייט, ווען אַלע אַנדערע תלמידים האָבען זיך גע- רופען מיט פּערשידענע צונעמען, ווי למשל: יחיאִל קאַבער, וואָלף קאַמי- קער, אייזיק מיזשע, דער בלינדער שמעיה א. א. וו., האָט ר' נחמן אהרן געהאַט נאָך איין נאָמען: "הערר ראָזין" און זיין חדר איז געוואָרען פון אַלע רעפּעקטירט.

די גרינדונגס-פּערזאָנלעך איז פּאַר- געקומען אין בית-המדרש, וואו עס הא- בען זיך פּערזאָמעלט אַ גרעסערע צאָהל בעלי-בתים, מעהרסטנס בעלי- מלאכות און איינגעשריבען זיך אין דער חברה תנ"ך. אַלס מיטגלידער זענען געוואָרען צוגענומען נאָך אַזעלכע, וואָס האָבען זיך געפיהרט רעליגיעז.

דער זמן-הלמוד איז געווען יעדען אָונט נאָך מנחה, געלערנט זענען געוואָרען עטליכע קאָפּילען תנ"ך.

דייטשער איבערזעצונג, וואָס איז צו יענער צייט געוועזען מאָדערן ביי יו- דען, אַ חוץ שבת און יו"ט, ווען עס זענען אויסער דעם לערנען תנ"ך, גע- האַלטען געוואָרען רעפּעקטירט דורכ'ן חברה מיטגליד יאָנקעלאָוויטש.

די תלמידים זענען פּאַרגעקומען אין חדר פון ה' ראָזען. די חברה תנ"ך האָט געהאַט גרויס בייפאַל ביי די היגע יודען, אַדאַנק ר' נחמן אהרן, וועלכער איז געוועזען בעליבט ביי די בעלי-בתים, וואָס האָ- בען געהאַט אַנזען רוהני פון זיין לערנען.

אין חודש אלול דאָס זעלבע יאָהר איז די חברה תנ"ך דורך דער מאַכט לעגאַליזירט געוואָרען. ה' ראָזען איז געוועזען דער ראש-הגבאים.

א' אייר תרס"ה איז פּאַרגעקומען אַ פּייפּרונג אין בית-המדרש לכבוד דעם ערשטען יאָהר, זייט די חברה איז ענטשטאַנען. פון דער דרשה, וואָס דער רב ר' יצחק ראַבינאוויטש ז"ל האָט געהאַלטען בשעת דער הגיגה איז צו זעהן, אַז במשך דעם יאָהר איז דוכנעלערנט געוואָרען די גאַנצע היס- טאָרישע טייל, ווי נביאים און שו"ת, דינאַל עורא נחמיה און דברי-הימים.

בסך-הכל: 247 קאָפּילען, אַ חוץ דעם זענען געהאַלטען געוואָרען 20 פּאַרלע- זונגען דורכ'ן אויבענדערמאַנטען יא- נעלעוויטש. ליידער האָט אָבער אויך די דאָזיגע חברה לענג נישט עקזיסטירט וואָרום אינ'ם יאָהר תרס"ח איז דער מנהל-החברה נ. א. ראָזען געשטאַרבען, אַלס זייענדיג 50 יאָהר; און היות, ווי זיין חב-לדעה יאָנקעלוויטש האָט צו- לייען זיין קראַנקהייט אויפגעהערט צו- האַלטען זיינע רעפּעראַטען - איז די חברה תנ"ך דאָס זעלבע יאָהר פּול- שטענדיג אויסגעלעזט געוואָרען.



FABRYKA CHEM.-FARM. "KOWALSKI" WARSZAWA

יוסף שאַץ, הייליג.

סוף כל סוף קומט מען אויף אונזער וועג.

קין שום ריכטונג קען זיך נישט בע- רימען מיט אַזאַ אויסגעהאַלטענער וויכטיגער שיטה און איינשטעלונג, ווי ס'האַט דער "עת לבנות" דער וועג, וועלכען "עת לבנות" ווייזט אָן איז דער ריכטיגער און אויב דאָס לאָזט זיך נישט בעמערקען פּאַלד, איבער- צייגט מען זיך דערין אין אַ צייט אַרום און סוף-כל-סוף קומט מען אויף דעם זעלבען וועג. דאָס איז דערפאַר, ווייל דער "עת לבנות" געהט זיך זיין גראַד- לייניגע ציוניסטישע וועג, נישט לאַ- זענדיג זיך אַרעאָפּיהירען פון קיינעם. ער לאָזט זיך נישט פּערלענדען און פּערשאַכערן פאַר אַנאַקעוועקטיוו-בענעקלי- פאַר קענען דיספּאַנירען מיט סערטיפי- קאַטען - ער לאָזט זיך נישט מיטריי- טען מיט קיין שום ווינר, מיט קיין שום מאָמענטאַלע נצחונות פון וועל- כער זייט זיי זאָלען נישט קומען - פון לינקס, צי פון רעכטס. דער "עת לבנות" מוז מען צוגעבען, איז דער געווענער אינסטיטוט און לאָזיק פון פּאַלד, דער וועג וויינער, דער קאַנאָנאַ- לער, וואָס שטעהט אויף דער וואָג.

מיר האָבען זיך שוין אַ סך מאל צו- זאַמענגעטראָפּען מיט דער "על המשמר" גרופע, וועלכע האָט געוואָלט מיט'ן גאַנצען כח אונז פּערשלעפען אויף אַנ- אַדערן שליאַך. און אַ פּאַקט איז, אַז וויפּיל מאל מיר האָבען זיך נאָך בע- גענענט מיט דער דאָזיגער גרופע, האָט שטענדיג זי געמוזט קאָפיטולירען און צוקומען צו אונזער ליניע. יעדער גאַנג מיר האַלטען, איז פון פּריהער-אויס אַ פּעראַטיילטער, אַ פּערשפּיעלטער פּריהער אָדער שפּעטער מוז זי איינזע- הען די פּאַלטיק פון טריט און קומען אויף אונזערן, כאָטש זי מאַכט דאָס יעדעס מאל אויף אַנאַופן, מען זאָל די מפה אַזוי בולט נישט אַנזעהן. און אַנאַומגליק, זי בעווייזט רעכט נאָך נישט אַרויסצוציהען איין פּוס פון איין בלאַטע און זי קריכט שוין אַריין מיט'ן צווייטען אין אַנאַנדערער בלאַטע. און אַזוי אָהן אויפּהער. דערוויייל פּערשוונ- היינט פּראָפּעגאַנד, וועט מען מאַכען געשעפטען און פון דעם פּערטיל- מיליאָן וועט ווערען אַ גרעסערע פּאַרטיי פון דער יודישער אַגענדי, כאָטש דער שכל הישר האָט דיקטירט, אַז ס'איז גליי- כער, דאָס די ציוניסטישע לייטונג זאָל אַרומנעמען דאָס גאַנצע יודענטום און רעפּרעזענטירען דעם גאַנצען כּלל- ישראל. וויפּיל קאַמפּס - שטאַף האָט גרינבוים אויסגעלעזעוועט, כדי דערצו נישט צו דערלאָזען און וואָסערע שרע- קינגס-געשעפטען האָט ער אויסגע- מאַלט די יודישע אַגענדי און מיט זיי געסטראָשעט אַזוי לאַנג, ביז - ער האָט געמוזט קאָפיטולירען. דעמזעלבען גורל האָט געהאַט זיין נישט-וועלען דערלאָ- זען צו דער מיטעלשטאַנד-עליה, כאָטש זי לאָזיק האָט דיקטירט, אַז אַלע יו- דען האָבען דאָס רעכט עולה צו זיין, אַז אַלע קאָנסערוועטיווע כּחות מוז מען

דעם מען די כּחות אויף עפר ואפר. דערוויייל פּערשטאַקעט מען מוחות, מען ברענגט אַריין אַלבלוב-הדעות, אַ תּוהו ובוהו, אַ צושפּילטערונג, אַ שנתת הנס און אַנאַנגעשטערענטע אַטמאָספּערע. איך וויל דאָ נישט אויסרעכנען קליי- נערע מיינונגס-פּערשידענהייטען, וועל- כע זענען ענטשטאַנען אויפ'ן געביעט פון אַרגאַניזאַציע און לאַנדעס-פּאַליטיק. וואָס אַנאַמת האָבען מיר מעהר ווי איינמאַל מאַנכעס אַדורכגעלאָזט, גע- לאָזט זיי פּעקומען און אפילו זיך גע- לאָזט מיטשלעפען און מיטגעאַנגען; וואָס אַנאַמת כאַלדו כּפּאָר שד, פּשוט דערפאַר, ווייל מיר האָבען נישט גע- וואָלט זיך שטענדיג אַרומרייסען. עס ווערט דאָך מיאוס אפילו קאַפּענען צו עסען, כאָטש מיר האָבען איבערליך געפיהלט, אַז די טריט זענען אונגע- רעכטע, פּאַלשע, פּערפיהרענדע - און אַזוי איז עס טאַקע געוועזען.

אַבער ביי קאָרינאַלע פּראָגען - דאָ האָבען מיר געזאָגט: סטאַפּ! איהר מעגט פּעקירעווען אפילו קיין בויבע- ריק - אַבער נישט מיט אונז. אונז וועט איהר נישט מיטשלעפען!

אַזוי איז געווען ביי דעם אונזיניגען קאַמף, וואָס דער "על המשמר" האָט געפיהרט יאָהרען-לאַנג, כדי נישט צו דערלאָזען דאָס צושטאַנד-קומען פון דער יודישער אַגענדי, כאָטש דער שכל הישר האָט דיקטירט, אַז ס'איז גליי- כער, דאָס די ציוניסטישע לייטונג זאָל אַרומנעמען דאָס גאַנצע יודענטום און רעפּרעזענטירען דעם גאַנצען כּלל- ישראל. וויפּיל קאַמפּס - שטאַף האָט גרינבוים אויסגעלעזעוועט, כדי דערצו נישט צו דערלאָזען און וואָסערע שרע- קינגס-געשעפטען האָט ער אויסגע- מאַלט די יודישע אַגענדי און מיט זיי געסטראָשעט אַזוי לאַנג, ביז - ער האָט געמוזט קאָפיטולירען. דעמזעלבען גורל האָט געהאַט זיין נישט-וועלען דערלאָ- זען צו דער מיטעלשטאַנד-עליה, כאָטש זי לאָזיק האָט דיקטירט, אַז אַלע יו- דען האָבען דאָס רעכט עולה צו זיין, אַז אַלע קאָנסערוועטיווע כּחות מוז מען

דעם מען די כּחות אויף עפר ואפר. דערוויייל פּערשטאַקעט מען מוחות, מען ברענגט אַריין אַלבלוב-הדעות, אַ תּוהו ובוהו, אַ צושפּילטערונג, אַ שנתת הנס און אַנאַנגעשטערענטע אַטמאָספּערע. איך וויל דאָ נישט אויסרעכנען קליי- נערע מיינונגס-פּערשידענהייטען, וועל- כע זענען ענטשטאַנען אויפ'ן געביעט פון אַרגאַניזאַציע און לאַנדעס-פּאַליטיק. וואָס אַנאַמת האָבען מיר מעהר ווי איינמאַל מאַנכעס אַדורכגעלאָזט, גע- לאָזט זיי פּעקומען און אפילו זיך גע- לאָזט מיטשלעפען און מיטגעאַנגען; וואָס אַנאַמת כאַלדו כּפּאָר שד, פּשוט דערפאַר, ווייל מיר האָבען נישט גע- וואָלט זיך שטענדיג אַרומרייסען. עס ווערט דאָך מיאוס אפילו קאַפּענען צו עסען, כאָטש מיר האָבען איבערליך געפיהלט, אַז די טריט זענען אונגע- רעכטע, פּאַלשע, פּערפיהרענדע - און אַזוי איז עס טאַקע געוועזען.

אַבער ביי קאָרינאַלע פּראָגען - דאָ האָבען מיר געזאָגט: סטאַפּ! איהר מעגט פּעקירעווען אפילו קיין בויבע- ריק - אַבער נישט מיט אונז. אונז וועט איהר נישט מיטשלעפען!

אַזוי איז געווען ביי דעם אונזיניגען קאַמף, וואָס דער "על המשמר" האָט געפיהרט יאָהרען-לאַנג, כדי נישט צו דערלאָזען דאָס צושטאַנד-קומען פון דער יודישער אַגענדי, כאָטש דער שכל הישר האָט דיקטירט, אַז ס'איז גליי- כער, דאָס די ציוניסטישע לייטונג זאָל אַרומנעמען דאָס גאַנצע יודענטום און רעפּרעזענטירען דעם גאַנצען כּלל- ישראל. וויפּיל קאַמפּס - שטאַף האָט גרינבוים אויסגעלעזעוועט, כדי דערצו נישט צו דערלאָזען און וואָסערע שרע- קינגס-געשעפטען האָט ער אויסגע- מאַלט די יודישע אַגענדי און מיט זיי געסטראָשעט אַזוי לאַנג, ביז - ער האָט געמוזט קאָפיטולירען. דעמזעלבען גורל האָט געהאַט זיין נישט-וועלען דערלאָ- זען צו דער מיטעלשטאַנד-עליה, כאָטש זי לאָזיק האָט דיקטירט, אַז אַלע יו- דען האָבען דאָס רעכט עולה צו זיין, אַז אַלע קאָנסערוועטיווע כּחות מוז מען

דעם מען די כּחות אויף עפר ואפר. דערוויייל פּערשטאַקעט מען מוחות, מען ברענגט אַריין אַלבלוב-הדעות, אַ תּוהו ובוהו, אַ צושפּילטערונג, אַ שנתת הנס און אַנאַנגעשטערענטע אַטמאָספּערע. איך וויל דאָ נישט אויסרעכנען קליי- נערע מיינונגס-פּערשידענהייטען, וועל- כע זענען ענטשטאַנען אויפ'ן געביעט פון אַרגאַניזאַציע און לאַנדעס-פּאַליטיק. וואָס אַנאַמת האָבען מיר מעהר ווי איינמאַל מאַנכעס אַדורכגעלאָזט, גע- לאָזט זיי פּעקומען און אפילו זיך גע- לאָזט מיטשלעפען און מיטגעאַנגען; וואָס אַנאַמת כאַלדו כּפּאָר שד, פּשוט דערפאַר, ווייל מיר האָבען נישט גע- וואָלט זיך שטענדיג אַרומרייסען. עס ווערט דאָך מיאוס אפילו קאַפּענען צו עסען, כאָטש מיר האָבען איבערליך געפיהלט, אַז די טריט זענען אונגע- רעכטע, פּאַלשע, פּערפיהרענדע - און אַזוי איז עס טאַקע געוועזען.

אַבער ביי קאָרינאַלע פּראָגען - דאָ האָבען מיר געזאָגט: סטאַפּ! איהר מעגט פּעקירעווען אפילו קיין בויבע- ריק - אַבער נישט מיט אונז. אונז וועט איהר נישט מיטשלעפען!

אַזוי איז געווען ביי דעם אונזיניגען קאַמף, וואָס דער "על המשמר" האָט געפיהרט יאָהרען-לאַנג, כדי נישט צו דערלאָזען דאָס צושטאַנד-קומען פון דער יודישער אַגענדי, כאָטש דער שכל הישר האָט דיקטירט, אַז ס'איז גליי- כער, דאָס די ציוניסטישע לייטונג זאָל אַרומנעמען דאָס גאַנצע יודענטום און רעפּרעזענטירען דעם גאַנצען כּלל- ישראל. וויפּיל קאַמפּס - שטאַף האָט גרינבוים אויסגעלעזעוועט, כדי דערצו נישט צו דערלאָזען און וואָסערע שרע- קינגס-געשעפטען האָט ער אויסגע- מאַלט די יודישע אַגענדי און מיט זיי געסטראָשעט אַזוי לאַנג, ביז - ער האָט געמוזט קאָפיטולירען. דעמזעלבען גורל האָט געהאַט זיין נישט-וועלען דערלאָ- זען צו דער מיטעלשטאַנד-עליה, כאָטש זי לאָזיק האָט דיקטירט, אַז אַלע יו- דען האָבען דאָס רעכט עולה צו זיין, אַז אַלע קאָנסערוועטיווע כּחות מוז מען

דעם מען די כּחות אויף עפר ואפר. דערוויייל פּערשטאַקעט מען מוחות, מען ברענגט אַריין אַלבלוב-הדעות, אַ תּוהו ובוהו, אַ צושפּילטערונג, אַ שנתת הנס און אַנאַנגעשטערענטע אַטמאָספּערע. איך וויל דאָ נישט אויסרעכנען קליי- נערע מיינונגס-פּערשידענהייטען, וועל- כע זענען ענטשטאַנען אויפ'ן געביעט פון אַרגאַניזאַציע און לאַנדעס-פּאַליטיק. וואָס אַנאַמת האָבען מיר מעהר ווי איינמאַל מאַנכעס אַדורכגעלאָזט, גע- לאָזט זיי פּעקומען און אפילו זיך גע- לאָזט מיטשלעפען און מיטגעאַנגען; וואָס אַנאַמת כאַלדו כּפּאָר שד, פּשוט דערפאַר, ווייל מיר האָבען נישט גע- וואָלט זיך שטענדיג אַרומרייסען. עס ווערט דאָך מיאוס אפילו קאַפּענען צו עסען, כאָטש מיר האָבען איבערליך געפיהלט, אַז די טריט זענען אונגע- רעכטע, פּאַלשע, פּערפיהרענדע - און אַזוי איז עס טאַקע געוועזען.

אַבער ביי קאָרינאַלע פּראָגען - דאָ האָבען מיר געזאָגט: סטאַפּ! איהר מעגט פּעקירעווען אפילו קיין בויבע- ריק - אַבער נישט מיט אונז. אונז וועט איהר נישט מיטשלעפען!

אַזוי איז געווען ביי דעם אונזיניגען קאַמף, וואָס דער "על המשמר" האָט געפיהרט יאָהרען-לאַנג, כדי נישט צו דערלאָזען דאָס צושטאַנד-קומען פון דער יודישער אַגענדי, כאָטש דער שכל הישר האָט דיקטירט, אַז ס'איז גליי- כער, דאָס די ציוניסטישע לייטונג זאָל אַרומנעמען דאָס גאַנצע יודענטום און רעפּרעזענטירען דעם גאַנצען כּלל- ישראל. וויפּיל קאַמפּס - שטאַף האָט גרינבוים אויסגעלעזעוועט, כדי דערצו נישט צו דערלאָזען און וואָסערע שרע- קינגס-געשעפטען האָט ער אויסגע- מאַלט די יודישע אַגענדי און מיט זיי געסטראָשעט אַזוי לאַנג, ביז - ער האָט געמוזט קאָפיטולירען. דעמזעלבען גורל האָט געהאַט זיין נישט-וועלען דערלאָ- זען צו דער מיטעלשטאַנד-עליה, כאָטש זי לאָזיק האָט דיקטירט, אַז אַלע יו- דען האָבען דאָס רעכט עולה צו זיין, אַז אַלע קאָנסערוועטיווע כּחות מוז מען

דעם מען די כּחות אויף עפר ואפר. דערוויייל פּערשטאַקעט מען מוחות, מען ברענגט אַריין אַלבלוב-הדעות, אַ תּוהו ובוהו, אַ צושפּילטערונג, אַ שנתת הנס און אַנאַנגעשטערענטע אַטמאָספּערע. איך וויל דאָ נישט אויסרעכנען קליי- נערע מיינונגס-פּערשידענהייטען, וועל- כע זענען ענטשטאַנען אויפ'ן געביעט פון אַרגאַניזאַציע און לאַנדעס-פּאַליטיק. וואָס אַנאַמת האָבען מיר מעהר ווי איינמאַל מאַנכעס אַדורכגעלאָזט, גע- לאָזט זיי פּעקומען און אפילו זיך גע- לאָזט מיטשלעפען און מיטגעאַנגען; וואָס אַנאַמת כאַלדו כּפּאָר שד, פּשוט דערפאַר, ווייל מיר האָבען נישט גע- וואָלט זיך שטענדיג אַרומרייסען. עס ווערט דאָך מיאוס אפילו קאַפּענען צו עסען, כאָטש מיר האָבען איבערליך געפיהלט, אַז די טריט זענען אונגע- רעכטע, פּאַלשע, פּערפיהרענדע - און אַזוי איז עס טאַקע געוועזען.

אַבער ביי קאָרינאַלע פּראָגען - דאָ האָבען מיר געזאָגט: סטאַפּ! איהר מעגט פּעקירעווען אפילו קיין בויבע- ריק - אַבער נישט מיט אונז. אונז וועט איהר נישט מיטשלעפען!

אַזוי איז געווען ביי דעם אונזיניגען קאַמף, וואָס דער "על המשמר" האָט געפיהרט יאָהרען-לאַנג, כדי נישט צו דערלאָזען דאָס צושטאַנד-קומען פון דער יודישער אַגענדי, כאָטש דער שכל הישר האָט דיקטירט, אַז ס'איז גליי- כער, דאָס די ציוניסטישע לייטונג זאָל אַרומנעמען דאָס גאַנצע יודענטום און רעפּרעזענטירען דעם גאַנצען כּלל- ישראל. וויפּיל קאַמפּס - שטאַף האָט גרינבוים אויסגעלעזעוועט, כדי דערצו נישט צו דערלאָזען און וואָסערע שרע- קינגס-געשעפטען האָט ער אויסגע- מאַלט די יודישע אַגענדי און מיט זיי געסטראָשעט אַזוי לאַנג, ביז - ער האָט געמוזט קאָפיטולירען. דעמזעלבען גורל האָט געהאַט זיין נישט-וועלען דערלאָ- זען צו דער מיטעלשטאַנד-עליה, כאָטש זי לאָזיק האָט דיקטירט, אַז אַלע יו- דען האָבען דאָס רעכט עולה צו זיין, אַז אַלע קאָנסערוועטיווע כּחות מוז מען

דעם מען די כּחות אויף עפר ואפר. דערוויייל פּערשטאַקעט מען מוחות, מען ברענגט אַריין אַלבלוב-הדעות, אַ תּוהו ובוהו, אַ צושפּילטערונג, אַ שנתת הנס און אַנאַנגעשטערענטע אַטמאָספּערע. איך וויל דאָ נישט אויסרעכנען קליי- נערע מיינונגס-פּערשידענהייטען, וועל- כע זענען ענטשטאַנען אויפ'ן געביעט פון אַרגאַניזאַציע און לאַנדעס-פּאַליטיק. וואָס אַנאַמת האָבען מיר מעהר ווי איינמאַל מאַנכעס אַדורכגעלאָזט, גע- לאָזט זיי פּעקומען און אפילו זיך גע- לאָזט מיטשלעפען און מיטגעאַנגען; וואָס אַנאַמת כאַלדו כּפּאָר שד, פּשוט דערפאַר, ווייל מיר האָבען נישט גע- וואָלט זיך שטענדיג אַרומרייסען. עס ווערט דאָך מיאוס אפילו קאַפּענען צו עסען, כאָטש מיר האָבען איבערליך געפיהלט, אַז די טריט זענען אונגע- רעכטע, פּאַלשע, פּערפיהרענדע - און אַזוי איז עס טאַקע געוועזען.

אַבער ביי קאָרינאַלע פּראָגען - דאָ האָבען מיר געזאָגט: סטאַפּ! איהר מעגט פּעקירעווען אפילו קיין בויבע- ריק - אַבער נישט מיט אונז. אונז וועט איהר נישט מיטשלעפען!

אַזוי איז געווען ביי דעם אונזיניגען קאַמף, וואָס דער "על המשמר" האָט געפיהרט יאָהרען-לאַנג, כדי נישט צו דערלאָזען דאָס צושטאַנד-קומען פון דער יודישער אַגענדי, כאָטש דער שכל הישר האָט דיקטירט, אַז ס'איז גליי- כער, דאָס די ציוניסטישע לייטונג זאָל אַרומנעמען דאָס גאַנצע יודענטום און רעפּרעזענטירען דעם גאַנצען כּלל- ישראל. וויפּיל קאַמפּס - שטאַף האָט גרינבוים אויסגעלעזעוועט, כדי דערצו נישט צו דערלאָזען און וואָסערע שרע- קינגס-געשעפטען האָט ער אויסגע- מאַלט די יודישע אַגענדי און מיט זיי געסטראָשעט אַזוי לאַנג, ביז - ער האָט געמוזט קאָפיטולירען. דעמזעלבען גורל האָט געהאַט זיין נישט-וועלען דערלאָ- זען צו דער מיטעלשטאַנד-עליה, כאָטש זי לאָזיק האָט דיקטירט, אַז אַלע יו- דען האָבען דאָס רעכט עולה צו זיין, אַז אַלע קאָנסערוועטיווע כּחות מוז מען

דעם מען די כּחות אויף עפר ואפר. דערוויייל פּערשטאַקעט מען מוחות, מען ברענגט אַריין אַלבלוב-הדעות, אַ תּוהו ובוהו, אַ צושפּילטערונג, אַ שנתת הנס און אַנאַנגעשטערענטע אַטמאָספּערע. איך וויל דאָ נישט אויסרעכנען קליי- נערע מיינונגס-פּערשידענהייטען, וועל- כע זענען ענטשטאַנען אויפ'ן געביעט פון אַרגאַניזאַציע און לאַנדעס-פּאַליטיק. וואָס אַנאַמת האָבען מיר מעהר ווי איינמאַל מאַנכעס אַדורכגעלאָזט, גע- לאָזט זיי פּעקומען און אפילו זיך גע- לאָזט מיטשלעפען און מיטגעאַנגען; וואָס אַנאַמת כאַלדו כּפּאָר שד, פּשוט דערפאַר, ווייל מיר האָבען נישט גע- וואָלט זיך שטענדיג אַרומרייסען. עס ווערט דאָך מיאוס אפילו קאַפּענען צו עסען, כאָטש מיר האָבען איבערליך געפיהלט, אַז די טריט זענען אונגע- רעכטע, פּאַלשע, פּערפיהרענדע - און אַזוי איז עס טאַקע געוועזען.

אַבער ביי קאָרינאַלע פּראָגען - דאָ האָבען מיר געזאָגט: סטאַפּ! איהר מעגט פּעקירעווען אפילו קיין בויבע- ריק - אַבער נישט מיט אונז. אונז וועט איהר נישט מיטשלעפען!

אַזוי איז געווען ביי דעם אונזיניגען קאַמף, וואָס דער "על המשמר" האָט געפיהרט יאָהרען-לאַנג, כדי נישט צו דערלאָזען דאָס צושטאַנד-קומען פון דער יודישער אַגענדי, כאָטש דער שכל הישר האָט דיקטירט, אַז ס'איז גליי- כער, דאָס די ציוניסטישע לייטונג זאָל אַרומנעמען דאָס גאַנצע יודענטום און רעפּרעזענטירען דעם גאַנצען כּלל- ישראל. וויפּיל קאַמפּס - שטאַף האָט גרינבוים אויסגעלעזעוועט, כדי דערצו נישט צו דערלאָזען און וואָסערע שרע- קינגס-געשעפטען האָט ער אויסגע- מאַלט די יודישע אַגענדי און מיט זיי געסטראָשעט אַזוי לאַנג,

פ. בלומענקראַנץ

טעאָמעטער-נאָטיצען

קאָמעדיע-טעאָמעטער. מײן שווע-טער און אײך, מױק. קאָמעדיע אין 2 אַקטען מיט 8 פּאַראַקס און רעפּליק פּון דערנעל און בער. רעזשי: א. גאַל.

פּאָנעווער איבערגאַנג; פּון „ענטדער-קאָנג“, א שטיק מיט 8 פּינעם הויפט-געדאַנק, אויף „כּהאַב בעזיענט דעם קרויז“ אין דער גערעטער קאָמעדיע.

די אַלע, וואס פּערלאַנגען אַ רעפּער-טאָר, אַ דורכאויס אַקטועלען מיט אפּילע סאַציאַלער הינטערלאַגע, אַרער די, וועלכע האבען תּרעומות אויף די שפּרינגגען - מוזען פּערשטעהן, אַז צום פּרוּויערן מוז ביי אונז טעאָמעטער זיין אַזאַ מין, מערקען פּיר אַלע, פּיל-מאַל געגען דעם ווילען פּון די לייטער. און אויב מ'קען עס נישט מאַכען איינצייטיג, ווי ס'פּראַקטישער זיך אין רעזולטאַטען, וואו איין פּראָגראַם בעשטעהט פּון נומערן פּאַר אַלערליי איבערקלייבער, פּיינשמעקער אַדער נאָר עראַסאמאָנען, מוז מען עס אין טעאָמעטער מאַכען (אין אַ קלענערער מאָס) אין טוישונגען, ד. ה. איינמאַל טוט מען צוילעבן די סאַציאַליסטען אַדער ליב-ראַדען, אַ צווייט מאַל דעם בורזשיאזיאַל אַ דריט מאַל - דעם סתּם מענטש. מיר מיינען נישט דערמיט אַז פּער-עפענטליכען אַנאַפּאַלאַניע דער היגער טעאָמעטער - דירעקטע. מיר האבען נור

געוואלט דעם ענין בעלויכטען פון פּאַק-טישען טעאָדאָפּונקט (לויט אַנווער מיי-נונג יעדענפּאָלס), כדי דער צוגאַנג זאָל זיין אַנאַנדערער, אַ מעהר פּילדערער.

וואס דערזעהלעט אונז די דערמאנטע אין אַנהויב קאָמעדיע? אַ מעשה, אַלע מענער געוואנט! אַ שעהפּוועדיגער יונגער ביבליאָגראַף אַר-בייט אין אַ ביבליאָטעק פּון אַ יונגער גרעפּין. די דאזיגע פּריצה, נישט קו-קאָנדיג אויף איהרע אַלע מאַרגראַבישע, כּרענישע און פּאַראַדישע אַדאַפּטאַרען וויל זי דוקא דעם שעמענדיגען יונגערמאַן (אַז מ'זאָגט אַלעה אַז דאָך נישט שייך). ער אבער פּערשטעהט נישט איהרע צונווערענישען. איהם קריכט גאַרישט אין קאָפּ אריין, איהם די פּריצה זאָל איהם וועלען פּאַר אַ מאָן.

וואס אהנט אבער די פּריצה, זי ליבט דאָך איהם, ווי זינט זי דאס: To ta pierwsza miłość la sie zaczyna To ta pierwsza miłość, to ta jedyna זי מאַכט עס גאָר פשוט. דעם ביי-בליאָטעקאַר, וואס דאָרף פּאַהרען קיין גאַנץ, זאָגט זי, אַז זי האט דאָרט אַ שוועסטער, וועלכע קומט נישט אַהיים צויליבן אַנאַמליקליכער לייבע און אַרבייט דאָרט אַלס עקספּעדיענטין אין אַ שיק געשעפט. זי בעט איהם טאַקיי אַבזוגעבען איהר אַ פּעקעלע אויף דער צונווערענער אַדרעס (אַרויסגעמדיג די צופעלעגער אַדרעס פּון אַדרעסן-בויך).

זי ווירער (אַז מ'האַט געלד, געהט אַלץ גלאַטיג) פּאַהרט הענדעס פּעגדום קיין גאַנץ, בעזאָהלט דער פּריהערדי-גער עקספּעדיענטין דריי טויזענד פּאַק אַפּערטע-געלד, דעם בעל-הבית טוי-זענד פּאַק טעגליך (זי האט נישט געפּיהלט זעהט אויס קיין קרויזען, איבערטהוט זיך אַלס פּערקויפּערין, ווייטער זענט איהר זיך שוין אודאי משער. דער שעהמעווידיגער בחור פּער-לייבעט זיך אין דער פּערקויפּערין, מען קושט זיך, מ'גלעבט זיך און... מ'האַט חתונה.

הייסט עס ווירער, אַז ס'איז אַלרייט? האט איהר אַ טעות. דער יונגערמאַן געוואיר ווערענדיג, אַז דאס איז גאָר די אמת'ע פּריצה, זאָגט ער: לא, הלמאי האט זי מיך אריינגעזען און מ'לייבט צום ריכטער נאָך אַ גט.

איצט זעהט מען, וואס דאס בעדייט אַביסעל גוטער ווילען. איצט זעהט מען, ווי עס ליבט אַלץ אין די הענד פון די פּיהרער כּחומר ביד היצור. אויב די פּיהרער ווילען באמת עס זאָל זיין רוחני - איז רוחני. און מיר זאָגען ווייטער, אַז מיט דעם ביסעל גוטען ווילען קען מען גאָר פּיעל גרויסע-זע-כען דערגרייכען. מען קען דערפּיהרען, אַז די רעזולטאַטען זאָלען איינגע-פען זייער סאַפּאַראַטיוז, זייער ווילען פּרעכען די אַליינערשאַפט פּון דער ציוניסטישער אַרגאַניזאַציע, און קען דערפּיהרען צו אַ פּאָזיטיווער בעציי-הונג, צו אַלע ציוניסטישע קרנות צו אַ פּילקאָמענער מיטאַרבייט אינערהאַלב דער ציון. אַרגאַניזאַציע. עס ווענדעט זיך נאָר אין דעם ביסעל גוטען ווילען. יא, אויך אין דער היגיוטיק, האָפען מיר, וועט מען קומען אויף אַנווערע-רייד, נאָר וואס שנעלער עס וועט קו-מען דעסטאָ גלייכער און געוונדער וועט עס זיין.

דער ריכטער, נישט קיין נאָר, פּער-שטעהט, אַז דער בחור האָט פּוילע טענות, ער איז נישט משיג די גאַנצע קריגעריי, ליהיפּך-זאָגט ער-פּון זייערע טענות דרינגט זיך גאָר, אַז זיי לייבען זיך.

וכך הוא. דאס פּאַראַדאָק האָט זיך גייט ריכטער זעקשט און ס'איז גע-ווען „קאָם איל פּאַ“.

די קאָמעדיע איז אַ זונגע, לייכטע, אַלץ זינגט, אַלץ פּאַכט און דער צושיי-ער פּאַכט מיט, ווילט זיך און פּער-געכט אין זינע צרות צרורות. אַבער אַ גרויסען צושייער צום געמיינליכען און הייטערקייט האבען געגעבען די איספּיהרער פּון דער קא-מעדיע און דער עיקר די שוישפּילער: וואַנסקאָ, לידקע, פּירעסקי און דעם-ביטש.

וואַנסקאָ (דאָלי פּלעריאַ) האט גע-שאַפּען אַ געלונגענע געשטאַלט פּון אַ יונגער גרעפּין, אַ לעבענס-לויטטיגע און פּערלייבעטע, זי האט אפּער נישט אַרויס-געברענגט די ניואַנסען, די זינגענדיגע בענקשאַפט פּון אַ פּערלייבעטער, אַבער אין אַלגעמיין האט זי געשפּילט מיט פּערשטענדיש, ווירקענדיג אויך אַ דאַנק איהר נישקש'דיגער שטימע.

אויך לידקע (אַלס דר. י. פּלעריאַ), וועלכער דעפּיטירט ביי אונז, איז גע-ווען נישט שלעכט, אַ שטימע אַ שוואַ-כע, אַבער מאַמענטעווייז האָט ער אַרויסגעוויזען ווערווע.

פּענאָדעס פּיין איז געווען גורעוו-סקי, וועלכער איז-לויט אַנווער מיי-נונג-אפּער דער פּענאָדעס פּון ניינעם אַנסאַמבל אַלס שפּילער פּון כּאַראַקטער-ראַלען.

מיר האבען איהם געזעהן אין דריי זאַכען: „סינגעלעך“, „כּהאַב בעזיענט דעם קרויז“, און אין דער יעצטיגער קאָמעדיע. דריי פּערשידענאַרטיגע רא-לען און איסנעצייכענט זיי אַהערגע-געבען מיר זענען געווען ענטזייקט מיט זיין ראַל אַלס דירעקטאָר אין דער פּויריגער קאָמעדיע און שטאַרק צו-פּירדען מיט זיין פּעאָטער ראַל אַלס שיקור.

גורעווסקי איז אַ זעהר פּינער און אינטעליגענטער שוישפּילער, וועגען וועלכען מיר וועלען אודאי נאָך הא-פען די געלעבענדיגסטע צו שרייבען. אויך דער אנהייב גוט געקאָמען און פּענאָדעס דעמבישט איז געווען זעהר גוט אין זיין ראַל. ווען די דאָזיגע קא-מעדיע נצחון איז אפּער פּאַרט געווען אויף אַנווער זייט און מיר האבען גע-האַט דעם איינרוק, דאס מיר זענען אויף אַ פּינעם איינשטודירטען קאַ-צערט.

זיי האָלטען נישט פּון אַקאַדעמיעס. נאָך דער בייטאָניגער קאָנפּערענץ איז פּאַרגעקומען אין אַווענד אַנאַפּאַ-דעמיע, נאָר דאָ, ווי עס ווייזט אויס, איז דער עולם שוין נישט שטאַרק אי-טערעסירט ווארעם עס איז געקומען אַ קליין היינט-געמישע, עמליכע נו-מען פּון דער קאָנפּערענץ זענען געווען אויסגעצייכענט, ווי למשל דאס וויאַלין-שפּילער פּון פּרל. פּייגע, דאס גע-זאָגט פּון יעזשי ריכטער, ווי אויך די עמליכע געזאָנג-נומען פּון די מיט-גלידער פּון דער פּערמא. דער עולם אַבער-ווייזט אויס-האַט לייב עמאַ-ציעס און האָלט נישט שטאַרק פּון אַקאַ-דעמיעס.

זיי שטייערען מיט די צייהן. כּמעט אַלע באַקס-מעטשען, וואס דער היגער „מכּבי“ פּיהרט מיט אַנדערע קלובען, ענדיגען זיך מיט אַ פּולשענע-דיגען נצחון פּון „מכּבי“. די שוואַכע-געבענדיגע יודעלעך, שאַגען די גע-זונדע פּון קינדהייט אַן אויסדרעסירטע נישט-ווען. דאס קענען נישט פּויעש איבערטראַגען די חיות אין מענשען-געשטאַלט, די חברה-לייט פּון היעגען ברוקאווע פּלעטיל, גאַזעטאַ נאַראַדאַ-וואַ און אין זייער לייכטען (הולאי זאָל שוין דאס זיין זייער לעצט) נו-מען בילדען זיי גענען דעם „מכּבי“ מיט אויסגעשטייעטע צייהן.

עס איז באמת אַ גרויסע פּיין, וואס מיר, יודען, הויבען אַן אויסצולייכען אַנווער פּון דווי דורות איינגעבויענע רוקענס און אויסער דעם גייסט, וועל-כען מיר האבען געפּיעשטשעט, גע-צערטעלט און אַבגעקויפּט, הויבען מיר אויך אַן צו פּלענען אינער קערפּער.

ב'ווייט, אַז אפּילו היינט געפּונען זיך נאָך צווישען אונז יודען, וועלכע זענען מבטל דאס מין ספּאַרט, אַנד-ער פּענדיג עס קאָזשאַלע-מאַכערס, אַבער וואס אַמאָל ווערט מעהר רייפּער דער געזאַנק וועגען פּויעשער ענטוויקלונג, ווער שמועסט, אַז טאַמער בעווייזען זיך בעריכטען וועגען נצחנות פּון יו-דישע ספּאַרטלעך, האבען אַלע יודען אַ הנאה, אפּילו די יענדיגע, וועלכע האָל-טען נישט פּון דער דאָזיגער יונגש-קעל „שקעריי“.

מיר, אין טעשענטאָאָוו, האבען אויך אַ פּינעם ספּאַרט-קלוב „מכּבי“ און מיר האבען זיך נישט צו שעהמען מיט אַנווערע חברה-לייט, וועלכע זענען וואוילע יאַטען און פּערשעהמען אונז נישט, נאָר ביעגענען אונז כּבוד.

אַ קאַנצערט-מעטש.

דעם לעצטען שבת-צו-נאַכטס האבען אַנווערע „מכּבי“-חברה איינגעלאָדען דעם בעוואוסטען קלוב „ב. ק. ס.“ פּון בויען. פּון אַנהויב האבען מיר געציערט פּאַר אַ מפּלה, ווארעם די ערשטע צוויי קאַמען האבען מיר פּער-שפּילט. בלד אַבער זענען אַרויס די סאַליסטען: יאַסעלע זילבערבערג, זאַן דער קאַנצערט-מייסטער בינדער און ר' יוסף שייך און האבען געגעבען אַ קאַנצערט מעטש, אַז דער פּערזאָנעל-טער עולם האט פשוט גערשטעט (זייט מוחל פּאַרן אויסדרוק) פּאַר שמחה. דער ערפּאָל וואָלט געווען נאָך גרע-סער, ווען נישט דאס, וואס כּליווער איז נישט געווען אין דיספּאָזיציע און שילניצק-זעפּיס אויך נישט מיט אַלע-מען.

מען האבען זיך די יתומים געמוזט געפונען אייבען אויף דער גאַלעריע אין מיטן האַרבען וואָרט האבען זיי פּעקיסען אַנאַנאָג, אַז זיי זאָלען זיך נישט דערנעבען אַרעפּונגען אין זאָל אריין, כדי נישט צו בעליידיגען די געפּיהלען פּון די קינדער, וועלכע הא-פען נאָך די זכּיה צו האבען עלטערן.

איך בין אַרויף צו די קינדער אויף דער גאַלעריע און געזעהן, ווי און ווי-ערע אויגלעך האבען געפּלאַנקט טרעה-רען, זייערע הערצליכע האבען זיך גע-ריסען אַראָפּ אַנטייל צו געמען אין דער יום-טוב'דיגער פּרייד, נאָר דער שטאַרקער אַנואַג האט ווי צוריקגע-האַלטען. איך האָב אפּילו געפרובט זיי צונווערען, אַז זיי זאָלען מיט מיר או-זאַמען אַראָנגעהן, אַזוי מיר אַבער נישט געלונגען, הפּנים, זיי האבען אַ דיסציפּלין, נאָר געפּיהלט האָבן אַ, אַז די קינדער לעבען איבער אַ גרויסע טראַגעדיע. אַט אין דער דאזיגער מי-נוט זענען זיי גאַנצאַמאַל געווארען יתומים.

כּהאַב מעהר נישט געקאַנט ביי-וואו-נען די שמחה פּון די טאַנצענדיגע קי-נדר, זעהענדיג דעם צער פּון די אַרי-מע יתומים און אין איך האָב זיך גע-טראַכט: אה, ווי ביטער און שלעכט איז צו זיין אַ יתום...

אַנווערע מכּבי'ער

נאָך מיט 37 יאָר צוריק איז נישט געווען קיין איין יודישער ספּאַרט-קלוב און היינט האט דער „מכּבי“ אין פּו-לען בלויז 100.000 מיטגלידער און אין דער גאַנצער וועלט איז די צאָהל מסתּמא 10 מאַל גרעסער. דעם דאָזיגען בעריכט האט אַבגע-געבען דער מיטגליד פּון וועלט-פּער-באַנד-עקזעקוטיוו מאָג. מ. דיקעס אויף דער קרייז-קאַנפּערענץ פּון דער קעל-צער וואַיעוואודוטווא, וואס איז פּאַרגע-קומען פּערגאַנגענעם וונטאָג אין טענע-סטאָאָוו.

מישע פיגור, פּאַר וועלכער די מהברים האבען געשאפּען אַ צווייפּעל-אַפּטיגען הומאָר (פּון פּערדרעהען די ווערטער ומדומה) וואָלט געשפּילט אַ צווייטער, וואָלט זי אַרויסגעקומען אומגעלומפּערט. ביי דעמבישטן אַפּער איז זי גרויסע-קומען לייטיש און פּיין.

אויב מיר וועלען נאָך צום סוף גע-מערקען וועגען דער אויסגעצייכענטער מוזיקאַלישער לוסטראַציע פּון ראַבערט רענאַצקי אין דער אויספּיהרונג פּון יא-לאָוויצעקי. בורשיק א. א. און זאַרג-פּעלטיגער רעזשי פּון א. גאַל, דאַרפט זיך פּערשטעהן, אַז דער צושייער, אפּילו דער שטאַרק פּער-מחור'טער, פּער-ברענגט אויף דער דאָזיגער געמיינלי-כער, לוסטיגער קאָמעדיע מיט אמת'ער הנאה.

היגענע פּון קינד.

אַ האַרמאָנישע דערגעצויג פּון דעם אַלגעמיין-געניצטען „שאַפּמאַנס פּודער בעבע“ איז די אויסגעצייכענטע „שאַפּ-מאַנס בעבע זיף“, אַנאַפּער-געמסט-טע זיף פּאַר קינדער און דערוואַקסע-טע מיט אַ דעליקאַטער הויט. אַ דאַנק „שאַפּמאַנס זיף בעבע“ מאכט די הויט פּריש, געזונד, עלאַסטיש, ווידערשטאַנדס-פּעהיג אויף אַלערליי-הויט-קראַנקהייטען. מיט איין וואָרט זי בליהט, שאַפּמאַנס בעבע-זיף, איז אַ היגינישע זיף, אויסגעצייכענט פּון ספעציעל צוגעקלי-בענע פּעסטען. יעדע פּאַרטיקל זיף ווערט אַנאַליזירט אין די אַלפּאַראַטאָ-רעע פּון דער פּירמע „ווי-על-קאָ“. דערביי ווערט געלעזט אַכט אויף דעם איבערפּעסטען „שאַפּמאַנס בעבע-זיף“, ענטשפּרעכענע צו דער דעליקאַטער הויט פּון אַ קינד אַדער אַנאַנדערער עמפּינדליכער הויט. עס האַנדעלט זיך וועגען נייטראַליזירען דאס אַלפּאַלישע ווירקען, וועלכעס איז אונטערליך אין געווענליכער זיף, אַדער קען פּער-שאַפּען הויט-קראַנקהייטען ביי דער עמפּינדליכער הויט פּון קינדער און דער דערוואַקסענע „שאַפּמאַנס בעבע-זיף“ איז פּערפּומירט מיט אַנאַריגיניזעלער און סובטעלער קאַמפּאָזיציע, וואס ענט-האַלט נאָר די בעסטע נאַטירליכע שמעק-איינלעך אַהן שום קונסטליכע איינלעך, וואס ענטהאַלטען טיילמאַל כּלאַר און הידראָקארבונען, וועלכע ווירקען דע-טרוקסיוו אויף דער הויט.

רוימער און די דאָזיגע זשידאָסקע מכּבי'ער בעקעמפּען, זיי זענען „גאַ-זשאַוויקעס, מערדער, וועלכע הרג-ען גען אַנווער וואַפּלאַזשקיס און גאַט-קאַווסקיס און דעריבער דאַרף מען זיך מיט זיי אַברעכענען.

אַט אַזוי הינטש קאַנען נאָר בילדען אַזעלכע חברה פּון דער „גאַזעטאַ גאַ-ראַדאָוו“, וועמעס איינציגער שפּיץ זענען נידערטרעכטיגע בלובליים.

אַ צער בעל חיים...

איהר קענט איהם, אַנווער „חון“ ר' יעקיל זאַרסקי, וועלכער האט אַ קול ערב ונעים און ער וואלט לכל הדעות געקאַנט זיין א חון בפה מלא אין איינער פון אונזערע שוהלען אדער לכל הפחות אין א בית המדרש. זענען אַבער פּערהאַנגען נישט-פּערהינגערט, האָ-בען זיי זיך איינגעשפּאַרט און לאזען איהם נישט צו, מחמת קנאה מסתמא, צום ברעטיל...

ווען דער „חון“ ר' יעקיל זאַרסקי האט זיך צו מיר וועגען דעם געוואַנ-דען און מיר דערזעהלעט די גאַנצע געשיכטע, בין איך אַריינגעפאַלען אין אַ גרימזאָרען און בעשלעאַסען אַט די דאזיגע שטערען שטעלען צום „שאַפּ-סוף“ בפּני כל עמו עדה... ואלה הם: דער גבאי ר' שמואל אַלטמאַן, דער גבאי ר' חיים גרינבוים, ר' שמואל קאַפּי-סקי, דער קאַסירער ר' יצחק גיימאַן ווי אויך דער שמש ר' הירשל מיטעל-מאַן. אַט די 4 פּערשוין זענען דאָס גורם, אַז דאָס „זיסע“ דאָוונענען, די „הערליכע“ שטימע פּון דעם „בעגאַב-טען“ ר' יעקיל זאַרסקי, זאל נישט גע-הערט ווערען אין דער שטאַדט-שוהל. איך האָף אַבער, אַז ס'וועלען זיך גע-פונען נאָך גענוג בעלי בתים, וואס וועלען פּערשטעהן די „עולה“, וואס מען מהגט אן אַנווער „חון“ ר' יעקיל זאַרסקי און וועלען איהם שאַפּען א ברעטיל, כדי צו פּערמיידען דעם שרעקליכען צער בעל-חיים...

לויטן.

# וויצעלונער נייעס.

## געשטארבען וויצעלונער שול-אינספעקטאר בארטאס.

ווי עס דערגעהן ידועות קיין וויצעלונער שול-אינספעקטאר בארטאס, וואהן ער איז געווארן פאר א קורצער צייט איבער-געטראגען, געשטארבען אין עלטער פון 42 יאהר פון א טיפוס-קראנקייט דער געוועזענער וויצעלונער שול-אינספעקטאר בארטאס.

בארטאס האט זיך ביי די וויצעלונער יודישן קוגה שם געווען מיט זיין ענגער-גישען ארויסטרעטן בעת די נארא-אונרוהען געגען די כולגאנטישע אנפא-לען אויף יודען.

זאל איהם די ערד גרינג זיין!

## וויפיל האט אריינגעברענגט דער אפצייכנונגס-טאג פון "בית לחם"?

די בילמעל - זאמלונג פון 14 ד. ה. אין וועלכער עס האבען אנטהאלטן גענו-מען פיל: ברילענט, האראויש, מענ-דעלעוויש, ראטשילד, רינג, קאץ, באר-לונסקא, קושעביצקא, ראטשילד, געל-בארד, פערברניק, אראגאוויש, שי-עווישט און אופערבוים, האט אריינגעברענגט ריינעם ריח 54.16 זיי.

די אלע דערמאנטע פרייליינס דריקט אויס דער קאמיטעט פון "בית לחם" א הארציגען דאנק.

## אכטונג ציוניסטישע פארטייען און ארגאניזאציעס.

די וואהל-קאמיטעט פון דער 5-טער לאנדעס-קאנפערענץ פון "תרבות" אין וויצעלונער מעלדעט, אז דער לעצטער טערמין פון אריינטראגען קאנדידאטען-ליסטעס איז שבת, דעם 24 ד. ה. פון 8-10 אוועק אין לאקאל פון התאחדות. יעדע קאנדידאטען-ליסטע מוז ענטהאל-טען 10 אונטערשריפטען פון "תרבות"-מיטגלידער.

## "מזרח-איראקא און מזרח-אזיע".

מריטאג, דעם 23 ד. ה. פונקטליך 7 אוועק קומט פאר אין לאקאל פון "התאחדות" (נאָרמאָליזאציע 13) א זעהר אינטערעסאנטער רעפערט א. ד. ה. "מזרח-איראקא און מזרח-אזיע" גע-האלטען דורך ה' ב. הערמאנאוויש.

## בעקומען אויסצייכנונגען.

פאר טיכטיגע ארבייט אויפ'ן געזעל-שאפטליכען און מלוכה'שען געביט, האבען אין טאג פון אונטערזעניגקייטס-יום טוב בעקומען אויסצייכנונגען פון לאדער וואָנענדיגע ה' האוקע-נאוואק דער בירגערמייסטער ה' נאוויצקי - א וילבערנעם קרייז און דער קאמערנאנט פון פאליציי-אמט, ה' רובניצקי - א בראָנענעם.

## געשטארבען פון א צאהן.

דער 27-יעהריגער בעקאמער פון שטייער-אמט, יאן לאדווינסקי האט זיך דינסטאג געלאזט ארויסנעמען א צאהן פון זיין א היגער פוילישער צאהן-ארצטן. מיטוואך האט ער נאך געארבייט אין אירושאנג, קענטיג מיט גרויסע שמער-צען און פרייטאג איז ער שוין געווען א טויטער. ער האט בעקומען א בלאט-פערניגסונג, ער איז געפאהרען דאך גערשטאט נאך טשענסטאכאווער נאך ערצטליכער הילף און דארט צומאך-גענס געשטארבען.

## באנדיטען אָנפאלען.

הינטער דוילאשען זענען אויפ'ן דוילאשענער פיה - הענדלער מיכאל וואלאוויץ און זיין ווהן יעקב אָנפא-לען 2 באנדיטען, וועלכע האבען, דרהענדיג מיט העק, צוגערויבט 132 זל. די אַלאַמירטע פאליציי האט באלד געמאכט אַנזאַלאווע אין דער אומגע-גענד און ענטדעקט די 2 באנדיטען 2 בעני וועלכע מען האט גענומען דער 2 טאָפּאַקעס מיט וועלכע זיי האבען געדראהט. זיי האבען זיך ארויסגעוויזען אלס די דוילאשענער איינוואוינער אַדאַם מעלשארעק 25 יאהר אלט און מעליקס פערדישאק 37 יאהר.

צווישען דארף שעניעץ און אלעוויץ זענען אויף דעם אַדוואַרפאָרענדען אויף אַ וואַנען פּיאָטער ברעזענענדיק אָנפּאַלען 4 באַנדיטען מיט רעוואַל-ווערען, וועלכע האבען צוגערויבט אַ-איזערנעס אויווען און אַ געשאַפן פאַר פּערד.

# טשענסטאכאווער נייעס.

## צום יודישען האַנדלונגס-קער אין טשענסטאכאווער!

האַנדלונגס-קער! דאס היטלעריסטישע דען מיר זיך צו דיר מיט אַנזאַפּלע און אויפפאַדערונג.

די אַנטי-היטלעריסטישע טעטיגקייט, וועלכע איז פאַר אונז פשוט אַלבענעס-גייט, ווערענדיגקייט, האט אין אונזער שטאָרט געציליך אויסגעהערט. אין טשענסטאכאווער ווייסט מען שוין כמעט-נישט, אַז נישט ווייט, אינגאַנצען עט-ליכע צעהנדלינג קילאמעטער פון דער שטאָרט, געפונט זיך אונזער פּערביסע-גער שונא, וועלכער האט ביי אונז אַוועקגענומען אלע מענשליכע רעכט, וועלכער הייסט אונז בערעכטען פאַר אַ פּאַלץ פון צווייטער מדרגה, פאַר האַלבע מענשען.

דאָכט זיך, אַז קיין שום יוד דאַרף נישט שוויגען אין אַזאַ מאַמענט. די גאַנצע יודישע וועלט און אַ גרויסער טייל קריסטליכע שווייגט נישט, נאַר טשענסטאכאווער שלאָפט, די קאַמיטעטען שלאָפען און אויך די מיטגלידער אי-זייערע פּאַסעלען שלאָפען. אבער דו, האַנדלונגס-קער, טארסט נישט און דאַרסט נישט שלאָפען. דו, רהיגער, גרויער מענש, מוזט זיין דער מוטיגסטער, דו פּאַזיציע. צו דיר געהערט דאס פּער-טיידיגען די יודישע אינטערעסען, ווייל דו בילדעסט איינע פון די וויכטיגסטע יודישע קלאַסען.



## די בודזשעט-יצונגען פון דער הלה.

זייט עטליכע טעג קומען פאַר אין דער היגער הלה די יעהרליכע בודזשעט-יצונגען. אויף וועלכע ס'ווערט בעטראַכט דער בודזשעט-פרעזלימיןאָר אויפ'ן יאהר 1935.

וועגען זיי בעזונדערע פּאַזיציעס פון בודזשעט, אַזוי ווי זיי וועלען ווערען אָנגענומען, וועלען מיר איבערגעבען אין איינעם פון די געהעריגע נומערן.

## וועגען גרינדען אַ קאַלעניע פון טשענסטאכאווער יודען אין א"י.

קומט-פאַר אַ פּערזאָנלונג פון די פּעראַינטערעסירטע פּערזאָנען מוצאי שבת, דעם 24 ד. ה. 8 אַ זייגער אָל. אין לאַקאַל פון "התאחדות" אלע 8 צוליב דעם גרויסען דראַנג פון יודען זיך צו בעזעצען אין א"י, וועט די פּערזאָנלונג געוויס אַרויסרופּען אַ שטאַרקע פּעראַינטערעסירונג צווישען דער היגער יודישער בעפעלקערונג.

## פּערלענגערט די דינר אָקציע.

בכרי צו פּערשטאַרקערען און פּער-גרעסערען דעם פּערקויף פון די דינרים און ביליג האט דער אַפּטראַלער דינר-קאַמיטאַט פּערלענגערט די דינר-אָקציע ביז'ן 2 טען דעצעמבער.

לויט די ביו-איזטיגע רעזולטאַטען פון דער דינר-אָקציע וועט דער אָרטי-גער ברית הצה"ח בעשטימט האַבען איין דעלעגאַט אויף דער אַלועמליכער קאָנפּערענץ פון רעו-אויאָן.

## יודישע טרעגער פון פוילען וועלען מאַהרען צו פאַרט-ארבייט קיין ארץ-ישׂראל.

שוין אַ לענגערע צייט ווי דער צענ-טראַל-ראַט פון פּראָפּעסאַיעלע פּעראַי-גען (ביי די רעכטע פּועלי ציון) מאַכט בעמיהונגען וועגען ערמעגליכען אַ גרע-סערע גרופּע טראַנספּאָרט-אַרבייטער צו פּאַהרען קיין ארץ-ישׂראל צו פּאַרט-אַר-בייט אין חיפה. איצט זענען די בעמיהונגען געקרוינט געווארען מיט ער-פּאַלג. מיט צוויי וואַכען צוריק איז געקומען קיין וואַראַט דער פּאַרשע-הער פון אַרבייטער-ראַט אין חיפה אבא חושי מיט'ן צוועק אויסצוקלויבען 40 יודישע טראַנספּאָרט-אַרבייטער צום

# Zawiadomienie o Nadzwyczajnem Walnem Zebraniu

Zarządzeniem z dnia 8.XI. r. 1934, ogłoszonym w Monitorze Polskim z dnia 13.XI. r. 1934 Nr. 261, poz. 352, — nadał Pan Minister Przemysłu i Handlu Stowarzyszeniu Przemysłowców i Kupców w Częstochowie, — prawo wyboru 1 Radcy do Sekcji Handlowej Izby Przemysłowo-Handlowej w Sosnowcu.

W związku z powyższem zawiadamiamy P. T. członków Stowarzyszenia, że w czwartek, dnia 6 grudnia r. 1934, o godz. 4-30 p. p. w pierwszym terminie, o godz. 5-iej wiecz. w drugim terminie, odbędzie się w lokalu Stowarzyszenia w Częstochowie przy ul. Aleja Wolności nr. 3/5, Nadzwyczajne Walne Zebranie członków Stowarzyszenia, dla wyboru radcy do Izby Przemysłowo-Handlowej w Sosnowcu.

Walne Zebranie w drugim terminie ważne jest bez względu na ilość obecnych.

Ze względu na doniosłość sprawy prosimy P. T. członków o niezawodne i punktualne przybycie.

Zarząd Stowarzyszenia Przemysłowców i Kupców w CZĘSTOCHOWIE.

Częstochowa dnia 20 listopada 1934 r.

## די לעצטע התראה.

היות, ווי מיין לאַקאַטאָר משה בלומענפעלד, גארנאָרסקאָ 32, איז מיר שולדיג פאַר 11 קוואַרטל דירה-געלד און, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס מיר האָבען זיך שוין אַרומגעשפּט אין אַלע אינסטאַנצען, און איינמאַל האָט ער מיר אפילו געמאַכט אַ שקר בלובל-געריכט, האָב איך אַרויסגעקומען אַנזעס-מיסיע. שפעטער זענען מיר געווען אין ראַבינאַט און איך האָב זיך אונטער-געוואָרען אַלע בעשלוסען, איהם געוואלט גאָך צוצוהאַלען געלד, אָבי ער זאל זיך אַרויסציהען, אָדער ער זאל צוהאַלען דירה-געלד. דער ה' ב. וויל אָבער נישט צוהאַלען און נישט זיך אַרויסציהען. לכן, ערקלער איך עפענטליך, אַז אויב ער וועט זיך גוטווייליג אַרויסציהען, שענק איהם ס'גאַנצע דירה-געלד. ווען ער וועט אָבער וואַרטען אויפ'ן קאַמאַרניק, וועל איך איהם קיין גראַשען נישט שענקען און וועל די עקסמיסיע אויספיהרען.

די דאָזיגע התראה האב איך געגעבען, כדי צו זיין אין אַרדנונג מיט מיין געוויסען פאַר דער עפענטליכקייט.

## שלום זילבערפעלד.

שעהן וועטער.

## דער פרויען-קרייז ביי דער י.ג.מ.ל.

אַרגאַניזירט אַ גימנאַסטישע פעקציע ווי אויך טאַנץ-לעקציעס פאַר מיטגלידערניס און מיטגלידער פון דער געזעלשאַפט. אינספּאַראַציעס און איינשרייבונגען אין סעקרעטאַריאַט.

## דער סוחרים-פּעדאַגאָגיק וועלען חתונה האַנדלעס-קאַמער.

לויט אַ פּערזאָנלונג פון אינדוסטריע און האַנדלעס מיניסטער האט דער היגער פאַבריקאַנטען און סוחרים-פּעראַיין בע-קומען אַ רעכט אויסצוועהלען אַ ראַט. מאָן צו דער אינדוסטריע און האַנדלעס-קאַמער אין סאַנסאָוויץ.

די דאָזיגע וועלען וועלען פאַרקומען דאנערשטאג, דעם 6טן גרודזיען 5 אוועק אין לאַקאַל פון סוחרים פּעראַיין, אַלע וואָלגאַטשטי 3-5, וואו אַלע פּעראַיין-טערעסירטע דאַרפּען, צוליב דער וויכ-טיגקייט פון ענין, פונקטליך קומען.

## פון דער קולטור-ליגע.

די בעליבטע קינסטלערין פון יודיש דראַמאַטישען טעאַטער אין וואַראַט, רחל האַלצער, וועט מאַרגען שבת, דעם 24-טען נאוועמבער 8:30 אוועק אין פייערלעשער-זאַל אויפטרעטען אויף איין איינציגען יודיש-פּוילישען רעצי-טאַציע-אווענד. אין פּראָגראַם די בעס-טע זאַכען פון די רוסיש-פּוילישע און יודישע דיכטער.

בילדעטען פון 50 גר. שוין צו בעקי-מען אין דער "קולטור-ליגע". וונטאָג, דעם 25 ד. ה. 5 אַ זייגער נאַכמיטאָג אין לאַקאַל פון דער "קול-טור-ליגע" וועט ה' ה. לייזערקאוויטש (וועלכער האט לעצטענס בעזוכט אַ גאַנצע רייה אייראָפּעאישע לענדער) האַלטען אַ פּאַרלעמונג אין דער פּוילי-שער שפּראַך א. ד. ה. "בורדאפּעסט" (אונגאַרן). דער פּערלענענט וועט די פּאַרלעמונג אילוסטרירען מיט ליכט-בילדער. איינגאַנג 10 גר. נור פאַר לעזער פון דער מעדעס - ביבליאָטעק, צוליב דעם אויפטריט פון רחל האַלצער שבת, דעם 25 ד. ה. קומט פאַר די פּאַפּולערע פּאַרשעלונג פון דער פּרעהיליכער קאַמעדיע, ווייטשענ-זשילעס קרויס" אין קאַמפּאַט-טעאַטער בופּעט און אַטראַקציעס.

וונטאָג, דעם 25 ד. ה. - אויספלוג אין שטאַטישען אַסטראָנאָמישען אָבסערו-וואַטאַריע. צוגיפּערעף אין לאַקאַל. דער אויפפלוג וועט פאַרקומען נאַר ביי אַ פּונקטליכקייט אין טשענסטאכאווער דעם 23 ד. ה. 8:30 אוועק זענען אַרײַן: פאַרגעקומען דעם 18 ליסטאפּאד ד. י. זענען אַרײַן: אין דער עקזעקוטיוו: אדוו. לייב אַש, דר. ב. טענענבוים, אדוו. מ. האַסענ-פעלד, ל. ווייט, אדוו. נ. ראַזענשטיין, מאַנ. א. בראַטמאַן, י. פּייגע, ר. וויינ-בערג, ע. פּראַפּאַרט, אינוש. ל. האַרא-וויטש, ק. באַנאַש און ר. בריל.

ס. זינמאַן, פרעז. ר. אַרזענבערג, מ. רוזעוויטש, וו. איצעק, א. אַזרסקי, אינוש. מ. אלטער און טשענסטאכאווער פּרידמאַן און י. גוטמאַן פון קעליץ; י. וו. רוזינעק און מ. גיסער פון זאַ-ווירטשע; מ. ה. פּייפּקאַפּ פון זשאַרקאָו י. בירנבוים פון קלאַבצוק. רעוויזיאָנס-קאַמיטע: ב. קורלאַנד, אינוש. ט. קיסטין און ה. קאָזשעניק, הערען - געריכט: אדוו. י. גיטלער, אדוו. מ. בערגמאַן, אדוו. שאַיאָ, מ. בלו-מענקרענץ און ח. בירנהאַלץ.

## פאַרט אין חיפה.

שוין אַ לענגערע צייט ווי די פּועלי-ציון פּאַרטיי אין טשענסטאכאווער איז צוגעטרעטען צו אַרגאַניזירען דעם טראַנספּאָרט-פּעראַיין. אויפ'ן רוף פון די רעכטע פּועלי אין האַבען זיך גלייך איבער 50 טראַנספּאָרטער פּעראַיין. דער צענטראַלער פּראָפ. ראַט, ביי ווע-מען דער טשענסטאכאווער פּראָפ. פּער-איין איז אַנגעשלאָסען, האט דעלעגירט קיין טשענסטאכאווער דעם מיטגליד פון צענטראַלען פּראָפ. ראַט ה' גאַלדערג, וועלכער האָט במשך פון שבת'דיגען פּערוואַלונגען מיט די טראַנספּאָרט-אַר-בייטער, אַרגאַניזירענדיג ווי געהעריג די אַרבייט.

אין רעזולטאַט פון ה' גאַלדערג'ס ווילען אין טשענסטאכאווער טראַנס-פּאַרט פּעראַיין, זענען אויך פון אונזער שטאָרט בעשטימט געווארען צוויי טראַנספּאָרט אַרבייטער, וועלכע וועלען שוין בעדאַרפען אין געהעריגע חדרש אָפּפּאַהרען קיין א"י.

די שטימונג ביי די טראַנספּאָרט-אַר-בייטער איז ענטזיאַזאַטיש. זיי וואַרפען זיך יעצט מיט ברען צו אַקטיווער ציו-ניסטישער אַרבייט און מיט זיכערקייט וועט דער טראַנספּאָרט-פּעראַיין ביי די רעכטע "פּועלי ציון" זיין אַ מוסטער פאַר דער יוד. אַרבייטערשאַפט אין אונזער שטאָרט.

## צוזאַמשטעל פון די אָרגאַנען פון קעלצער קרייז - פּערבאַנד "מכבי".

אין רעזולטאַט פון די וועהלען בעת דעם אַרגאַניזיר-צוזאַמענפּאַהר פון קעל-צער קרייז-פּערבאַנד "מכבי", וואס איז פאַרגעקומען דעם 18 ליסטאפּאד ד. י. זענען אַרײַן: אין דער עקזעקוטיוו: אדוו. לייב אַש, דר. ב. טענענבוים, אדוו. נ. ראַזענשטיין, מאַנ. א. בראַטמאַן, י. פּייגע, ר. וויינ-בערג, ע. פּראַפּאַרט, אינוש. ל. האַרא-וויטש, ק. באַנאַש און ר. בריל.

ס. זינמאַן, פרעז. ר. אַרזענבערג, מ. רוזעוויטש, וו. איצעק, א. אַזרסקי, אינוש. מ. אלטער און טשענסטאכאווער פּרידמאַן און י. גוטמאַן פון קעליץ; י. וו. רוזינעק און מ. גיסער פון זאַ-ווירטשע; מ. ה. פּייפּקאַפּ פון זשאַרקאָו און י. בירנבוים פון קלאַבצוק. רעוויזיאָנס-קאַמיטע: ב. קורלאַנד, אינוש. ט. קיסטין און ה. קאָזשעניק, הערען - געריכט: אדוו. י. גיטלער, אדוו. מ. בערגמאַן, אדוו. שאַיאָ, מ. בלו-מענקרענץ און ח. בירנהאַלץ.

Pracownia sukien  
**L. Kaneman-Tenenbergowa**  
 b. współwłaścici. lka firmy „Pani”  
**Al. Wolności 3/5 (d. Al. Kościuszki 28)**  
 jest zaopatrzona w najświeższe modele i żurnale.  
 Pierwszorządna robota.  
 CENY PRZYSTĘPNE.

**דער פּוֹטער-סְקֵלֶאָד**  
**MAURZYCY KORNBURG**  
**CZĘSTOCHOWA, ALEJA 6. Tel. 22-59.**  
 עמפּעהלט אויפ'ן לויפּענדען ספּאָן  
**אַלע סאַרטען פּוֹטערס צו קאַנקורענץ-פּרייזען.**

ideałem palaczy są qilzu  
**TYTONIOWKI**  
 żądać wszędzie

**אַכטונג וויעלונג!**  
**דער וועלט - בערוימטער פּסיכאָלאָג, טעלעפּאָט און סוגעסטיאָנער**  
**ו. מ. מ. צינג**  
 וועלכער ענטדעקט די געהיימנישען פון יעדען מענטש ווילט אויף אַ קורצע צייט אין וויעלונג און נעמט אַן אינטערעסאַנטען פּיז'ן זונטאָג-דיגען טאָג אין האַטעל וואַרשאַווסקי, 11 קאַליסקאַ שטראַזקאַ. חער עס וויל זיך דערווייטער וועגן זיין גורל און סיקוואַל, וועגן די געדאַנקען און אַזויטען פון די פּערזענלעך וואָס איבערהויפּט וועגן פּערזענלעך געהיימנישען, זאָל זיך בעגעבן צום אויסגעצייכענטען קענער פון די מענטשליכע לעבענס-געהיימנישען ו. מ. צינג. נוצט אויס די געלעגנהייט!

**Kino „EDEN”**  
 היינט און ווייטער  
**ICH NOCE**  
 א פילם, וואס וועט  
 אייך בערוישען  
 מיט די ארטיסטן  
 קלארעם קאלבערע  
 און קלארען געביל.

**Kino LUNA**  
 טורגיר פון געזאַנג,  
 געלעכטער און טאַנץ  
 זיי אונפּרעגלעכע, ציסיבי,  
**פּראַנצישיקאַ גאַל**  
 אין דעם פּרעהליכטען פילם  
**WIOSENNA PARADA**  
 היינט דעם:  
 פאַט און אנדערע קלאַנג-צוגאַבען.

**„ATLANTIC”**  
 גראַדאַוואַ 14.  
 גרויסער דאַמפּלער פּראַגראַם!  
**Morderstwo**  
 przy  
**Rue Morgue**  
 ווי אויך  
**Swiat bez mężczyzn**  
 דער נעכטער פּראַגראַם:  
 איודאַן מאַזשוכין איז  
**Tysiąc i druga noe.**

קיינ שאַנד-פּלאַק אויף דער גאַנצער משפּחה. דאָס האָט בעוואויגען אויסצו-טראַכטען די משפּחה מיט'ן מאַרד.  
 דער אומגליקליכער פּאַטער וועט וואַרשיינליך נוגעצויגען ווערען צו גע-ריכטליכער פּערזענלעך זיכקייט פאַר דער פּאַלעסטרענע.  
**פּאַפּולערע פּאַרשטעלונג אין קאַמפּאַר-טעאַטער.**

שבת, דעם 24 ליסטעפּאַד קומט פּאַר אין קאַמפּאַר-טעאַטער א נאַכמיטאַג-פאַרשטעלונג צו פּאַפּולערע פּרייזען פון דער בעוואויסער קאַמעדיע „כּהאַב בעזיענט דעם קרוינס", איינגעפּאַרדענט דורך דער אַלגעמיינער אַרבייטער-ביבליאָטעק.  
 בילעטען פון 50 גר. צו בעקומען אין דער אַלג. אַרבייטער-ביבליאָטעק (1-סע אַלע 10) טעגליך פון 6 ביז 9 אווענד און שבת אין קאַסע פון טעאַטער פון 2 נאַכמיטאַג.

**פון מאַגיסטראַט.**  
 דער עלט. רעפּרעזענטאַנט פון דער אַב-טיילונג פאַר געזעלשאַפּטליכער שוין, ה' יאָן סטראַנדיק האָט בעקומען אַנאַב-רוה-אורלויב אויף 6 וואַכען.  
 דער לייטער פון ציוויל-אַמט גייט היגען מאַגיסטראַט ה' 5. מושיעלעוויטש, וועלכער איז מיט עטליכע וואַכען צו-ריק אַויסגעוועהלט געוואָרען אַלס ביר-גערייטער פון וואַלשאַטשאַוואַ. האָט פּערלאַזט טעכענסטאָאָווער און אַזעקע-פאַררען קיינ וואַלשאַטשאַוואַ, כדי איבער-צונעמען זיין נייעם אַמט.

**נדבות אין רעדאַקציע.**  
 דער ה' 8. שפיגעלמאַן האָט אַריי-געטראָגען 10 זל. פאַר דער געזעל-שאַפּט „תומכי עניים”.

**פון ספּאַרט**  
**3. 2. 0. 8. (ניי-בויען) - מכבי 8:6**  
 דעם לעצטען שבת האָבען די מכבי-באַקסער זיך צוזאַמענגעטראָפּען מיט דער זעהר שטאַרקער באַקסער-מאַנשאַפּט ב. ק. 8. פון ניי-בויען. וועלכע כאַטש זי פּערמאַנט עטליכע וויצע-מייסטערס פון שלעזיען, האָט דאָך געמזש זיך אונטערגעבען די מכבי-באַקסער, וועל-כע ווייזען אַרויס פּאַרשטרייט און די זיי אַרויסגעוויזענע סימפּאטיע דורכ'ן היגען פּובליקום איז אַ פּערזענלעך.

די רעזולטאַטען זענען פּאַלענדיע:  
 דער יונגער שוואַרצבוים פּערשפּילט גאַנץ אונבעדייטענדיג אויף פּונקטען צו דעם פיזיש-טעאַרקערען טשיזט.  
 כּוואַט פּערשפּילט אויף פּונקטען צו זעם בעסערען קראַוויטשיק 2.

וילבערבערג, וועלכער האָט שטענ-דיג געקעמפּט אַפּען, האָט זיך דאַטמאַל ערשטקלאַסיג פּערשטעלט; כאַטש ער נעמט צו זיין גענער'ס קלעפּ אין די הענדשקעס, לאָזט ער זיך אין די רעשטע 2 רונדען צופּיעל אַטאַקירען און ערשט אין דער דריטער רונדע פּעליינט ער זיין געגנער מיט גאַנצע סערעס קלעפּ, וואָס דעצידירט זיין זיכערען זעג אַבער סוכאַץ.  
 כּליוונער קעמפּט מיט'ן וויצע-מייס-טער פון שלעזיען קראַוויטשיק 1. כּליו-נער איז צו דעם קאַמף נישט געווען פּאַרגעברייט צוליב זיין צוויי-וואַכע-דיגער קראַנקייט. ער שטעלט אַפּער א העפּטיגען ווידערשטאַנד זיין געג-נער אין דער קאַמף ענדיגט זיך אויף רעמי. כּליוונער דאַרף איצט אַנאַני-טענסיווען טרענינג און דערצו מעהר אויסנוצען זיינע לאַנגע הענד, וואָס ער פּערמאַנט.

גראַנעק קעמפּט מיט סוכאַ 2. דער קאַמף איז אַ לעבאַהאַפּטער און ענדיגט זיך אונגעשטידען.  
 דער לייבלינג פון פּובליקום בינדער איז אין א זעהר גוטער פּאַרם. ער בע-שט זיין שטאַרקען געגנער מייליך באלד פון אנהויב מיט א גאַנצער סע-יע קלעפּ פון זיין אויסערגעוועהנליך שנעלער לינקער האַנד און מיט עטלי-כע קלעפּ פון זיין שטאַרקער רעכטער האַנד שיקט ער זיין געגנער באלד אין דער ערשטער רונדע 2 מאל אויף די ברעסטער און זענען אוי-ארום דורך אַ נאַק-אַנט, וואָס ווערט ענטוואַקסטיש אויסגענומען דורכ'ן פּובליקום.  
 שיינ בעזיענט זיין געגנער דורך אַ טעכנישען נאַק-אַנט אין דער ערשטער

Zarząd Szpitala Tow. Dobroczynności dla Żydów w Częstochowie  
 serdecznie dziękuje  
**sukcesorom b. p. Ludwika Nowaka**  
 za ufundowanie separátky  
 imienia Zmarłego.

**גראַנדישער קאַנצערט אין טעש-טעאַטער.**

דעם קינפּטיגען פּרייטאָג אַווענד וועט דער טעכענסטאָאָווער טעאַטער - עולם האַבען א געוואַלדיגע איבערשאַנג. ס'וועלען אין איין אַווענד אויסטראַכען צוויי פון די בעסטע כּחות, וואָס דאָס יודישע קינפּטלערישע טעאַטער פּערמאַנט זמרה זעלינפּעלד, די גאַט-געבענשטע פּאַלעס-זינגערין מיט א גאַנץ נייעם פּראַגראַם, די פּערל פון יודישען פּאַלעס-לייט און די אונטערגלייכע טענעצ-רין יהודית בערג מיט די בעסטע נומערן פון איהר פּראַגראַם.

די דאָזיגע צוויי קינפּטלערישע האַבען שטענדיג אַרויסגעוואָפּען שטורמישע אַפ-לאַדישענעסען ביים יודישען טעאַטער-עולם און איצט וועט מען האָבען די געלעגענהייט צו בעוואונדערן ביירע צוואַמען אויף א געמיינזאַמען אַווענד. דעריבער איז נישט קיין וואונדער, וואָס מען פרעגט זיך שוין נאָך אויף בילע-טען, וועלכע וועלען זיין שוין צו בעקו-מען פון זוגטאָג אָן.

**אויפגעקלערט זיך די געהיימניש פון מאַרד אין ציפּאַרושעו.**

מען איז אונז מודיע וועגען א טראַגישען סאַרפּאַלי, וואָס איז פּאַרגעקומען אין וואַלד ביים דאַרף ציפּאַרושעו, וואו מ'האַט געפונען א טויטען דעם 22-יעהריגען לויזיאַן יאַנאַס. אין אַנהויב האָט מען געמיינט, אַז מ'האַט דאָ צו טהון מיט א מאַרד-פּאַל און דער חשד איז געפאַלען אויף דעם 21-יעהריגען קאַרען פון ציפּאַרושעו, וועלכער איז מיט דעם ערמאַרדעטען אַוועק אין וואַלד אַריין גנב'ענען האָלץ. אין לייכט פון דער אויספאַרשונג האָט זיך אַבער דער ענין אויפגעקלערט און עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז יאַנאַס איז בעגאַנגען זעלבסטמאַרד דורך אויפ-הענגען זיך אין וואַלד.

ווען דער אַלטער יאַנאַס האָט אַפּער געפונען דעם טויטען קערפּער פון זעלבסטמערדער, האָט ער איהם אַר-אַב-גענומען פון בוים און דאָן געמאַלדען דער פּאַליציי, אַז זיין זוהן איז ערמאַר-דעט געוואָרען.

די אויספאַרשונגס מאַכט האָט אַפּער פּעסעטגעשעלט, אַז יאַנאַס איז בעגאַנגען זעלבסטמאַרד. בעת דער אויספאַרשונג אין דער פּאַליציי, האָט זיך דער אומ-גליקליכער פּאַטער מודה-געווען, אַז ער האָט געוואַלט פּערמאַקירען זעם זעלבסטמאַרד, כדי עס זאָל נישט פּאַלען צופּיעל.

געזיטירט פון 1898 יאָהר.  
**אין דער גוט-בעקאַנטער**  
**דרוקעריי פון**  
**ב. פּאַטשאַן**  
**1 אלע 6**  
 טעלעפ. 22-01  
 ווערט אויסגעפיהרט שעה און אַקוראַט אַלעראַט דרוק-אַרבייט.  
 - ווי -  
 בריעף-בויגען  
 קאַפּערטען  
 פּאַסט-קאַרטען  
 חתונה-קאַרטען  
 בראַשורען  
 קוויטאַרדישען  
 א פּי ש ען  
 פּלאַג - צעטלען  
 קלעפּסידרעט  
 א. ד. ג. ביליגער ווי איבעראַל.  
 בעמערקונג: קלעפּסידרעט ווערען אויסגעפערטיגט און אויסגעקלעבט אין משך פון 1 שעה.

**אַרץ-ישרָאֵל פּראָדוקטען**  
 תוצרת הארץ

כאַלחעס, צוקערוואַרג, שאַקאַלאַד א. א. צו בעקומען נאָר אין דער פירמע  
**”FENIX”**  
 אלע 12.

**קאַנקורס פון דער טעכענסטאָאָווער שפּאַרט-פּערזענלעכען.**

די טעכענסטאָאָווער שפּאַרט פּערזענלע-טונג האָט פּערזענלעכע א קאַנקורס אויף צוויי ווערק, וואָס האַבען א שייכות צו אונזער שטאַט. איינס פון די ווערק דאַרף זיין געווינדמעט דער ווייטשאַפּטליכער ענטוויקלונג און דאָס צווייטע דאַרף אַרומגעמען איהר געשיכ-טע, אַנהויבענדיג פון די עלטסטע ציי-טען.

דער שערמין פון אַריינשיקען די ווערק איז ביי'ן 1 לויט 1935. פאַר די אויסטראַכען פון די בעסטע צוויי ווערק זענען בעשטימט געוואָרען צוויי פּרייזען צו 500 זל. יעדער.

**פּרייגעשפּראַכען א פּרוי, וואָס איז בעשולדיגט געוואָרען, אַז זי האָט פּער'ס'מ'ס איהר מאַן.**

מיטוואַך ביז שפּעט אין דער נאַכט האָט געדויערט דער פּראָצעס געגען דער 35-יעהריגער וועראַניקאַ גיידע פון טעכענסטאָאָווער, וועלכע האָט זיך געפונען אונטער דער בעשולדיגונג, אַז זי האָט צווייטען האַלב-יאָהר 1932 האָט זי איהר ערשטען מאַן אַדאַלף לענסקי אַריינגע-שיט אַרשעניק אין עסען. פון דעם סך האָט לענסקי א לענגערע צייט גע-קענט ביז ער איז דעם 13 שטענדיגן געשטאַרבן.

עטליכע וואַכען נאָך לענסקי'ס טויט האָט זיין טוועטער אַריינגעטראָגען אַנאַקלענע אין דער פּראָקוראַטור, אַז איהר ברודער איז נישט געשטאַרבן מיט א נאַטירליכען טויט. אין רעזולטאַט פון דער אַנאַקלענע האָט מען אויסגעוואַכען דעם טויטער קערפּער און געזוכט-פיהרט א סעקציע, וועלכע האָט פּעס-געשטעלט, אַז לענסקי איז געשטאַרבן צוליב פּער'ס'מ'ען זיך מיט אַרשעניק. ס'איז אַבער נאָטורליך געווען אונגע-ליך פּעסעצושטעלען צי איז ער געוואָ-רען פּער'ס'מ'ס בכיוון אדער בלויז צופּיעל.

בעת דער פּעריכט-פּער האַנדלונג האָט זיך נאָך אַרויסגעוויזען, אַז די 35-יעה-ריגע בעשולדיגטע האָט נאָך איהר מאַנ'ס טויט, חתונה געהאַט מיט איהר איצטיגען מאַן גיידע, וועלכער איז יונגער פון איהר.

די בעשולדיגטע האָט פּערטיידיגט אַדוו. קאַנאַטקי, אויף וועמענס פּאַר-שלאַג דער פּראָצעס איז אין א גרויסען טייל פּאַרגעקומען ביי פּערמאַכטע סחי-רען.

נאָך דער רעדע פון פּערטיידיגער, וועלכער האָט אַנגעוויזען דערויף, אַז עס זענען נישטאָ קיין שום בעווייזען פון דער אַנאַקלענע פּערזענלעך, האָט זי דאָס געריכט פּרייגעשפּראַכען.

**געפּינדיגט די אַרבייטער אין קאַלחעס שפּאַרטאָ.**

דער אייגענטימער פון דאַמף-טראַקס ערמונד קלאַווע (ווילסאָנאָ גאַס), האָט דעם 17. ד. געקלינגט 14 טעג אַלע אַרבייטער, וואָס זענען ביי איהר בע-שעפּטיגט. נאָכ'ן אַפּפּליקאָטען פון קינדי-גונג טערמין זאָל דער טראַקס, צוליב מאַנגעל פון האָלץ, אַגעשטעלט ווע-רען.